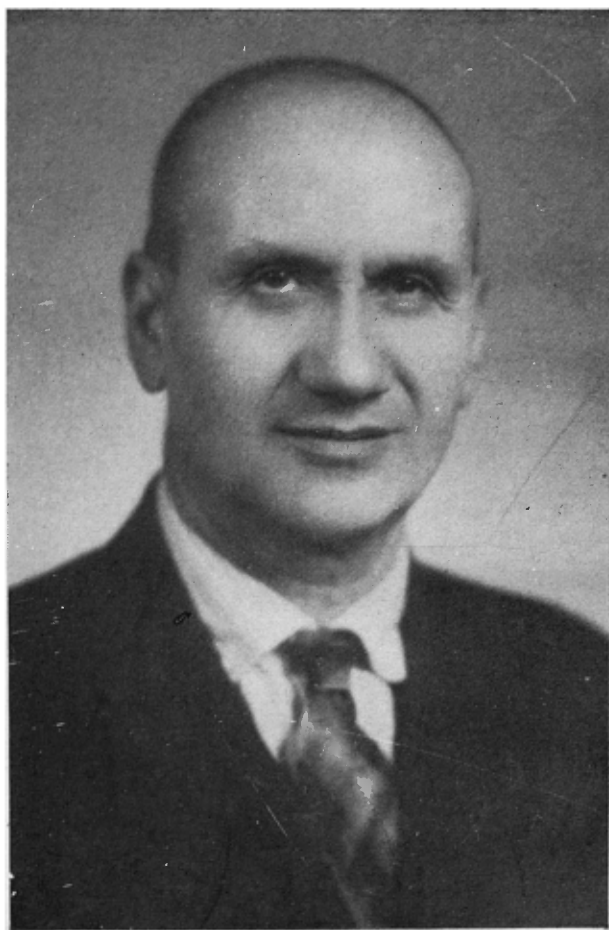

ӘМИНЕ ӘВДАЛ

ШЪЕРАН
У
ПОЭМАН

Б.И.И.И.И.И.И.

ՅՄԻՆԵ ԵՎԸԱԼ

Շերան
 չ ոթճան

ՈՅԻՐԵՏԱ ԵՐՄՈՆԻՏԱՆԵՅԻ ԸԴՄԼԵՏԵ
ԵՐԵՎԱՆ 1963

С (курд)
А 18

ԱՄԻՆԵ ԱՎԴԱԼ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԵՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՈՒ ՊՈԵՄՆԵՐ
(բբդգրեն)
Հայաստանի պետական հրատարակչության
(Հայպետհրատ), Երեվան, 1963

АМИНЕ АВДАЛ
СТИХИ И ПОЭМЫ
(на курдском языке)
Армянское государственное издательство
(Айпетрат), Ереван, 1963 г.

Ш Ъ Е Р А Н

ЛЕНИНЕ МЭЗЫНРА

Йэк-йэк щылдед тө дьхуньм,
Дьле мьн гэлэк дьбэ бар,
Теда тьме өз дьбиньм
Гомана мэрмед хэбаткар.

Чава роа гэшэ эзман
Әw ишьде бэла дькьн,
We бэлакьн сал у эман,
Дне гьшки пе хнекьн.

Сэкьнимэ дьле мьн ша,
Бэр һэйкэле тэйи мэзьн,
У кэтымэ бэра фькра,
Чава пэйе тө өз бьдьм?

Тө гениали, Ленине мэзьн,
Qниат тө да сазе мьн,
Әзе бежьм у бьстрем,
Клама әмре тө бежьм.

Салед әмре тэда, һна
Wэлате мэ пьр көлилкда.

Ча стэйркед гэшэ ээман,
Бажар гондед мэ гөлвэдан.

Бь фькра тэ гениали
Горэтмиш бу Октиабр,
Ордиед we кьр тэ сэркари:
Алтндари пешда бьр.

Тө нэмьрии, ө'лмдаре мэзын,
Дэрһэц тэ кө хэбэр дьдым,
Р'оа гэш те бэр чэве мын,
Р'ое мэзынтъри, Ленине мэзын.

Наве тэ бльндэ бо азайе,
Бо рожа тэв, бо эдлайе,
Ль ру дне гэрвэдайэ,
Гбмана дьле хэбатчиайэ.

1960

ЕРЕВАНА СОВЕТИЕДА

Бһар мьн жь мал дэртинэ,
Бэрбь багча эw дьшинэ.
Даред шьвтэлийа кёлилк данэ,
Мэзын у чук пера шанэ.

Ереванеда дьгэрьм сэкэт-дэца,
Бо кламед бһаре дьбиньм сэвэца.
Рушьштимэ баге «Комайги да»,
Кэтьмэ нава окйана фькра.

Ль соцафед Ереване
Дэнге клама кёрди хwэш те.
Клама кё мьн нвиси ль чйе,
Әw жь радиойа Ереване дэрте.

К'лама дьле мьн, клама кёрди,
Жь һайастане хэбэр дьдэ,
К'ламе дитйэ рйа хwэшбэхти,
Пелед we чйара қьл дьбэ.

Радио кламэкэ кёрди дьстре,
Разилхийа дьле мьн дьбе.

Өз көре көрда, дьле мьн клам,
Дэнге мьн тэда бльнд бу, Ереван.

Вэлате Советие, Әрмәнистан,
Бо мә мьскәне ронайдари.
Әм бәхтәварьн тэда, Һайастан,
Пашьла тэда әм жи һеврин.

Көлилк дьдә култура мә жи,
К'лама мьн пәрваз дьдә иро.
Тө мина бра пера дьжи,
Ча бра әм һәв нас дькьн һәрро.

Әз бһара тэда дьстрем, вәки вәбу,
Сбәкә нойабре, әм пе ша бун.
Шайирәки көрдьм, бона тә дьстрем,
Р'ожа азайа тә өз дьбем.

Еревана мьнә сал-зәмана,
Фькьрин дәрһәқ рожа хвә аза,
Р'ожед гранда тө чьқас майи,
Һәта гһишти ве сба ронайи?

Р'онайа қәнщие, әхтиарийа растие
Урьсете да тә, вәхта сбр-сәрме.
Партия Ленин да тә, партиае,
Р'онайа азайе у хвәшбәхтие.

Л Ь С О Ч И Е

Руньштимэ ль кэвийа бэре,
Ль Сочийа дэлал, санаторие.

Алики мьн ав дышэлпинэ,
Әшқа мэрв тьме тинэ.

Дьхвэзъм банзъм әз нав we,
Чава совәкаре че.

Дәст бавежъм горизоне,
Бо саһьлбьн пелед бэре.

Чьмки рөһе мьн һәрдәм, тьме
Сйар дьбә ль һәспе әдлайе.

Алие дьн мешәнэ, чвик, былбьл,
Шин бунэ ида сосьн у гьл.

Бһара Wәтәнэ, дьле мьн барэ,
Дһа пьр кефъм жь һәр щарэ.

Сәр бэра Р'әш тәйр дьқиринэ,
Сәwта әдлайе радwәшинэ.

Ль рэх бэре мэри тжинэ,
Жьн у мера қал у қинэ.

Гьнэк дэрһақа хэбате дьбен,
Қиз-хорт кламед әвине дьстрен.

Дьбейи бэр жи бь ванра дьстре,
Башийа әмре мә әш дьбе.

Гьшк бь һәвра: мер у жьн
Гәрма рое һәшам дькьн.

Һатьнә жь Сибире, Ереване,
Жь Авропае, Чинстане.

Чьқас хвәши, Сочийа мьн,
Тә әз рөһва щан кьрьм.

К'ламед братие әм дьбежьн,
Мқамед тәзә һәв дьгөһезьн...

Әварә дһа, бәрә кәрә,
Дурва машинә дьқирә.

Алие Батумие гәмик тейә,
Бәре мөрийа гьшка лейә.

Әш дькә у дьләзинә.
Хвә бь Сочьера дьгһинә.

Wәхта мәрвь дәнг дьбһе,
Әшқа мөрийа пера те,

Баг у багчә, ава кәwsәр,
Бәра рәшьк, гәми ль сәр,

Ләмпед шәмал-ронайидар,
Кән-лақрдие хwәшә тьмщар.

Һәвра тиньн кефа мәрийа,
Чьqас хwәшә санаторийа.

Бәре ль вьр буржу дьман,
Бо вана бун әшq у дәwран...

Һна һәр тышт бо хәбатчийанә,
Санатори жи бона ванә.

Чьqас хwәшә ль вьр, Сочие,
Щие сагләмие, санаторие.

Масесте әз сах кьрм,
Р'оһ у щанва фрнах кьрм.

Әз кәтьмә бәра фькра
У дьбежьм бь дьле ша:

Зорбун тьме wәлате мьнра,
Партиа вейә тьм кәлалра.

Жь wә разимә, гәли дохтра,
Wә сах кьрм әз ль вьра.

Жь wә разимә, бәр-багстан,
Wә әз щан кьрм, накьм хәман.

ЛЕНИНГРАДЕР'А

Әз һатъмә жь Әлэгәзе,
Жь чйәе бәдәш чар сәри,
Тәра анийә кламе тәзә,
Сәлама алави, дьлбари.

Әзи шамә, дьле мьн бар,
К'әлә тжи, тәра бум йар,
Нһа дьчъм, дур дькәвьм,
Гәло кнге тә вәгәръм?

Мьн тәда дит бьршед бәләк,
Соҗаҗед раст, келәк-келәк,
Музе, мәдән, кар у һабун,
Әшҗа марийа һәйә шабун.

Әз бир накъм чәме Неве,
П'ьред мәзън, суред доре,
Чуйин-һатъна пелед аве,
Дьмьлмьлн ль we дузе.

Әз бир накъм мала Пушкин,
Шькле Дантес кәлбе бь кин.

Вэки бь гӱлла хвэ пистоне,
Поэтра ани рожа мьрьне.

Чэм у қәср тэв щэм һэвн,
Әw ша дьбьн, әw дькәнн,
Әw дьбежьн,—wэрэ Пушкин,
Һэйә әмр, һэйә әвин.

Бь дәсте пала у хэбатчийа,
Ве агрие у ван сала,
Һатьнә сери у чекьрьне
Қәсред бэләк, бьрщед дьне.

Ле хоста у пале зэмане бәре,
Жь зер чекьрьнә хьшре дьне,
Бона падше, бона жьне,
Бо кефа ван, бо хвәкьрьне.

Гәләк Анжел, гәләк хоста,
Чәрчьринә, бәрбат бунә,
Һәйкәлед ван чекьрьнә,
Мәжӱ чуйә; мер мьрьнә.

Мьн дит кәла Петропавле,
Зинданед кур, щие щэзае,
Нәқәбед чук, пәнщәре тари,
Зәф храб бун вәки бәре.

Нна әw нәқәб валанә,
Чава музе хвәра манә,
Бунә щие сере, щие дитьне,
Бо кьрьне чуйи, биранине.

Пешйа һәр камерэкә сар,
Һәбун шыклед инглабдар,
Ед пешйа гадше шәр кърьнә,
Чәрчринә, йан мърьнә.

Әз бир накъм мэдәне нһа,
Шәқә-шәқа чәрха-машина,
Кәвас у әшқ, сьдқе пала,
Бь дьл у шан хәбата вана.

Зөлма бәре, қәһр чуйә,
Красе әшқе ль мә буйә,
Әв «город» е Ленинә,
Хәбат һәйә, дәвр ширьнә.

Тә дур дькәвьм, Ленинград,
Тә бир накъм әз тәшар,
Теле сазе мьн тә шданд,
Ашьқе тәмә әзи дьлбар.

1946

Б Ы А Р

Былбыл дани сәре даре
У дьстре, дьлилинә,
Пәйһәв сре әw ве щаре,
Диса мәра бһаре тинә.

Бһар һатйә, гөл у пивонг
Өмре мәра дьгөлгөльн,
Әw у былбыл ахьр у сонг
Ө'динә: дьлқадрын.

Баг жи һәвра гь тәмам,
Шанә, доре нәсарьн,
Гөле сор жи бь рөһ у шан
Бона былбыл стөхарьн.

Әw дьльбә, дьли амьн,
Қьбә-қьбә у ве сбе
Бо Wәтәне мәйи мәзьн,
Әшқа рөве мьн дьбе.

Wәтәне мә гөлдайә,
Мина гөле пәр вәдайә,

Жь даште мѧ гѧл дьбарьн,
Ә'длинѧ, эм дьлбарьн.

Кьзмѧткарьм сѧвта былбьл
У диндарьм эз ве дѧме,
Әw ша дьбѧ бь эшq у дьл
Ча рѧве мьн нѧргав-тѧме.

1955

СЭЙРАНА ХУШКРА

Вэфат буй тө ль Тбилисие,
Хушка эзиз, ширьна бре,
Көлилка бһаре нав мерга,
Ча члмьсии тө кожеда?

Бһар we бе, мэрьве шабьн,
Гөл-сосьне диса вэбьн,
Тэйрэдэе бьстре, хушке, ах!
Тө ранаби, һэй wах! һэй wах!

Сэр мазэле тэ эзе бьгрим,
Һесре бен хар бь кэло-гри,
Щаһьлтийа хвэда чьра мьри,
Дэрде гран мьн севри?

Дьло, мэлуло, дэ бьлубинэ,
Звьстана сар чу, бһар һат,
Гөла члмьси тө бир бинэ,
Ль мьн брйа, дһа эw нэ һат.

1935

П О Э М А Н

ИСКО У СИМЕ

ПЕШХЭБЭР

Сима сэрбэст, тө қиза кӧрд,
Сэлам рӧне тә тәмьзра.
Гәләк зор буйи, мерани-хӧрт,
Тө нәләл буйи Исское хвәра.

Wә шәр кър бо азайе,
Бо нъзкърне, мәрвайе,
Қиза кӧрд жи бра ӧсабә,
Бо рӧне мьн пера шабә.

Хвәшбәхти жь Искора,
Хорте тунсьзи бәрмразра,
Бәйрақа сор дәсте вида,
Ль сәр растие дьчу пешда.

Хвәшә нһа Гӧрщстан,
Wәтән буйә шеврстан,
Мәриед we гь азанә
Дьле wани барстанә.

СЭРЕ ПЕШЫН

Сала нэзар нэсэд ноздаһа
Тбилисиеда дьман хвэра
Көлфәте Усьве Басо
У көлфәте Әлие Дәло.

Сба Тбилисие тэзэ вэдьбу,
Бэр чиера ро бльнд дьбу,
Чарһьлқә we пәниц вәда,
Тә дьго ль жор дькәһня.

Бажар рабу жь хәва кбир
We роже накъм әз қә жь бир,
Қьл дьбун авто у трамвә,
Дәнге ван дьһат чарһьлқә.

Һөрмина ава К'оре бу,
Бь кәнаред хвэра дьлист,
Теда дәнге чәқина аш бу,
Мәрвь дурва әв дәнг дьбһист.

Виқина машине бу дәрва,
Жорда дьһат жь Навтөлөгә¹,
Бь хвэра ани бу ньзкьрьн,
Көба кур жь Әрмәнистане.

Қирина борие фабрика бун,
Соқақара галә дьчун,
Вана дькьрьн, дьлэзандьн,
Заводара хвә дьгиһандьн.

¹ Навтөлөгә—стансикә Тбилисие.

Цатъхфроша бь дэнге зиз
Дькьрн гази, — мазони¹,
Эмишфроша жи, — кӧр у циз
Цирина ван бу, — мсхали...²

Мэри ньзмэткар бу ава
Ль чйае Гоцор бьнгерйа,
Мэри чйера һьлдкшйан,
Синге иира ван гав дьдан.

Кэмбала жи мина һэрцар,
Палани пыште, шрит ль бэр,
Бэрбь Йармунке³ дьлэзандьн,
Бь пыштойара хвә дьгиһандьн.

Һьнэк пышто дьгһиштъне,
Һьнэк на, стӧхар, бэр суке
Һивийа мэрийа бун, гәло ке
Бона хәбате газике?

* * *

Рожәкә тав, нивро
Усьв жь хәбате һат бу,
Ви ль соґаґе we дәме
Палан дани сәр әрде
У сәр рунышт қасәке,

¹ мазони, — хәбәра қатъхә йан жи маст.

² мсхали, — һөрме.

³ Йармунка, — сукәкә Тбилисие кәвн, незики гьра Мух-ранские.

Пе дэстмале пақыш кыр
Ви худана хвә әние.

Баки зрав дьлиланд,
Ғенькайи Усвьра дьгиһанд,
Клама дәрде ви дьгот,
Дьл-ннаве ви дьсот.

Усвь кур-дур дьфькри,
Р'өн у шанва дькәвгри,
Бь хвәра шарна хәбәр дьда,
Ча хәбәрдә жь бәр хәва:

— Ах,— дьго әви, — мьн бриндари,
Мьн һесири, дьл хәдари,
Бав бре мьн шәрда мьрн,
Чава нәбежә ләтве мьн?

Бунә пыштокеш мина тарьш,
Мәда нәмайә қәвәт у ньш,
Бьн паланда әм дьмашьн,
Ль мә нә майә ақьл у ньш.

Ғьнәк мәри дьжин вьра,
Тер у тжи, мина ага,
Ғьнәк брчи, һесириеда,
Дьл дьсотьн дәрде хвәра.

Худане гәрәк бьрежьм,
Чәнд маната роже дәстхьм,
Пәрә пева дәстқрежьн,
Зу гуч дьбьн, қә наминьн.

Нәла бәс нинә нәле мә,
Бәри мә дьдһн жандарма,
Бо ль суке әм нәминһн,
Беисафи радқәтинһн.
Бо рөшәте мә бьстинһн.

Хвәде, чьма тә ва кьр,
Шәр у қәһр твдир кьр?
Бьнһер, бунә әм сефил, жарьн,
Ах, чьма әм гөнәкарьн...?

Усьв өса хәбәр дьда,
Ль пешие К'оре фурвәдьда,
Тә дьго әв жи дькәвгрия,
Нәле вида дьгрия өса.

СӘРЕ ДӨДА

Симе пекьрбу шанздәһ сала,
Бәдәвә гһишти бу дһа,
Чәвә рәш бун, позпижин бу,
Тли-печи мьжмьжки бун,
Сурәт сор бун мина инара,
Ләвзширьн бу әв тьм щара,
Тә дьго жь левед вейә нарин
Длопе әвине тьм дьбарин.
Бәжна we зрав, гөлийә дреж,
Дә дьло қөрба, нөбе бьреж,
Бо қиза дәлал гәрдән тәреж.
Иско жи бәдәв, тарнан бу,
Намьлфрә, чәвә рәш бун,

Хорте сэр хвэ, хорте пещри,
Бина мэрифэте же дьбари.
Иско дьчу мэктэбе нэма,
Дэлөе бав жи палан ньлдьда,
Әви бь худан у бь кэсэр
Хвэй дькьр кёлфэт, Иское Әсмэр.
Дэло бь кёлфэте хвэва
Падвалэкеда дьман
Бьн авайе дөқатда.
Ревматизма Дэло нэбу.
Щарна қөдум ле сьст дьбун.
Әв дьхэбьти, нэдьсэкьни,
• Бо нэе руе ви қэ т'ө щэрми,
Бо хатьре Иско, мале:
Зэзе у дйа ван Хэзале.
Дэло нане фрна Мераб
Бь қөтийа дьбьр дкане.
Бе сэкнандьн у бе нэсаб
Ви хөи дьда бьн палан.
Нэщибаб жи фрнеда
Дьхэбьти, чава палэ,
Әв у Дэло мина бра
Аликар бун тьме нэвра.
Нэщибаб льго,—Дэло шан,
Ахьр тө дьди рөһ у шан,
Тө нан дьби фрне тэне,
Тө нэхвэши, бьнһер ле,
Кэсэки тэ т'өнэ хенжь Иско
Жь хэбате тэ хлазкэ.
— Иско дьхэбьтэ, Нэщи шан,
Дь фабрика ттунеда,

Дьхунэ эw, эз бь qöрбан,
Qал буйэ эw нав палада.

Кэщибаб гот:

— Шехед wэ тьме дьбежьн,—
Бо wэ хwэндьн тьме гөнэйэ,
Әwана рөһе хwэ дьфрошьн,
Хера дьгэрьн тэк у щотьн.
Хwэндьн qә жи нэ гөнэйэ,
Мэрие нэхwэнди бефэйдэйэ.
Бехатьрия Иско нэкьн,
Кьнщ-соле wi стөе мьн.
Дэло гот,— Бэле Кэщибаб,
Херхазе мьни тө бенэсаб...

* * *

Сба Тфлисе хwэшэ иро,
Бь һөвалед хwэва Иско:
Киракос, Даднани у Шалва,
Дэрэша ратасионда,
Йа фабрика ттунеда
Дьхэбьтин чава бра.
Тэ дьго wана ньзаньбун
Гэло жь ки млэтинэ,
Чаваш лезьм у дьлован сэqринэ,
Ле рьнд заньбун, йэксньфинэ.
— Кале мэ храбэ,—го Суликадзе...
— Капиталист кэда мэ дьхон тьме,
Сарда зедэ кьр Киракос.

Иско го,
 — Эм вьрн, — галед ратасионе,
 Дьле хвә вәкн мина бра,
 Нәвра бежн глие дьла.
 Нәма хвәйе ве фабрике
 Бь милиона гәра дьстино,
 Эш дәбәйә, дьбей тө се,
 Эш мә рөһва дьрәбринә.
 Эш мнәше кө дьдә мә,
 Чарека хәбата мәйә,
 Хәбата мә дьн бо ванайә,
 Бо кара капиталистайә.
 Шие лазьмбә, мә дькөтн,
 Қә мә мәри нәсаб накн.
 Суликадзе гот:—
 — Эхтиарийа мә жи төнә,
 Эхтиарийа мәрвайе.
 Нәр тьшт дәсте ванданә,
 Нә мә хвәйә, нә хөданә.
 Гәрәк пешйа ван әм шәркн,
 Мнәше хвә зедә бькн,
 Нәле заред хвә хвәшкн.
 Иско го:—
 — Товарищи, гәрәк әм шәркн,
 Ле нә тәне бо айлехе,
 Бо азайе у хвәшбәхтие,
 Эм батмишкн һөкөмәте,
 Нөкөмәта капиталистие
 Ча қәвми ль Урьсете.
 Октябра сор гәрвөдайә,

Уе дьле мө жи бькә шайә.
Болшеви́ке бен, орди́я сор:
Йәки дьн жь Иско пьрси.
— Уе кәнге бен, кәра бен?
— Гндьк майә, гәли бра,
Һәр һун, Һәра дьбежьм,
Дәсте хвә бьдьн дәсте һәв,
Әме һәрьн, әме алткьн.
Әме али орди́я сор бькьн,
Әме пәй партиа Ленин һәрьн.
Нета болшеви́ка һун заньн,
Днйаеда глиед Һана һәр растьн.
Гәлэк ктеб мө хвәндьнә,
Дьле мө пе буйә амьнә.
Бо уе йәке эз набежьм,
Кьрьна практик эз дьбежьм,
Уәки бь һәвра ча қәшәтәк,
Шәркьн пешйа буржуа,
Тәв орди́я сор кәк у рәһва,
Уәлгәриньн тәхте Һана,
Тфлиседа дайньн Совета.
Лаука гьшка бь һәвра
Готьн, бь дьләки ша:
— Сахбә Ленин, партиа **ви амьн**,
Әме тьме пәй ви һәрьн.

* * *

Сбәкә хвәшә, әзман сайийә,
Рое ль жоре пәнщвәдайә,
Қжә—вьжа Йармункейә,

У қирина тыштфрошайә:
«Йаблоки, йаблоки, груши,
Ак моди кало, ак моди»¹
Ләмә-ләма К'орейә аша,
Чванә дьдә мина мәра,
Дьбей һар буйә, кәфә девда,
Әш пел дьдә сәр кәвьра,
Бь кәнарара қалә-балә,
Чәрхед аша дьфьтлинә,
Тө дьбей пера гәнщ у қинә.
Хwәра джмын дьшебинә.

Иско, Симе жи бәнги бун,
Зуда вана һәвдө дитьбун.
Әван жь һәв вьз дькьрн,
У бона һәв әш дьмьрн.

Ль сәр пьра Мухранские
Сәкни бун Иско, Симе,
Вана хwәш-хwәш хәбәр дьдан,
Кәла әвиче дьлед ванда.

— Ах, Симе щан, Иско го,—
Ча мала wә, мала мә жи
Жь wәлате Р'оме рәвинә,
Де у бавед мә һәхwәндинә.

Ча баве тә, баве мын жи
Бәләнгазын, бе снәтын,

¹ Ак' моди, — wәрә вьра.

Бь дэрд у кёла дьле ван тжи,
Жь пыштокешие бунэ рэтын.

Дэ тө бежэ, дэлала мьн,
Дэ тө бежэ, кара мьн,
Ле ахьр тэ ныз дькьм,
Бона тэ эз дьмьрьм.

Иско Симе һэв нһерин дьлбари,
Жь демед гёлин эвин дьбари,
Дьго К'оре бь хвэра өв дьбьрьн,
Нава пелада қыл дькьрьн.

* * *

Әwana бь нэвас эварэке,
Чунэ баге Александрове,
Жь эшқа йартие ша дьбун,
Р'уньштын сэр к'орси ль we.

Бажарли кэтбун сәйране,
Һэрдө жи бьн тирьнца ниве,
Агьре әвине дьле ванда,
Чьқас дьчу приск вәдьда,
Ле нызанбун қә ван чава,
Бьн сийа дара биеда,
Һэвдө бь эшқ тер рамусан.

— Симе щан, — Иско го, —
Тө йа мьни, нэе сө.
Бра нызкьрьна мә һэбә,
Қәһр у шәр жь мә дурбә.

— Өз йа тэмэ, Иско шан,
Тэ ньз дькым бь рөн у шан,
Бэгое хужан мьн дьхвэээ,
Һэвалед хвэ хөмарбазва.
Пьзмамед хвэйэ херхазва,
Мьн дьпен ча тэйред базэ.

— Өү тыштэки нькарэ бькэ,
Бра эм һэвра нэлалбьн,
Өүе хвэлие сэре хвэкэ,
Уе һэвалава гошманбьн.

Уана һэвра гьр хэбэрдан,
Дьле уанда ньзькьрна гөр,
Һив жи бь уанра дькэниа
Дьле уанда эвинэ гьр.

Һеди кламэк Иско лиланд,
Дьле йаре гэртанд,
Кламэк, клама ньзькьрне,
Шэгэр дьда қөлкьрне:
Кламэкэ шмаэте:

«Һа һо ль мьн, һа һо ль мьн,
Лавке мьн сэкни сэр ханийа,
Сапок тэнгэ начьнэ пйа,
Лавко, тө уэрэ мьн бьрэвинэ,
Бра қэлэн бьбэ щьрма ван гөндийа.

Һа һо ль мьн, һа һо ль мьн,
Лавке мьн сэкни сэр свдэре,

Дэст дабу сэр қэвза ве хэншэре,
Гэли гонди у щинарно,
Газьн, лома һун мьн нэьн,
Дэрде дьл дабу сэр дэрде ве щэгэре».

Паше дьлкэти кэр бун,
Гэлэк шэдэ дэрбаз бу,
Чьвтина чвика дьһат,
Ле Иско бэшэвәһат.

— Дэлала мьн, тө Симе,
Глики тэра бежым эзе,
Ле кэси пе нэвэсинэ,
Глие мьн бал тэ бьминэ.

Тө хвэндии, жь днйае
Р'ьнд фэм дьки, зани һэмин,
Һэнэ хэбатчи, мөфтэхор...
— Заньм Иско, заньм йэқин...

Иско гот:

— Ниве пьре щмаэрта мэ жи
Тфлиседа дьжи фэқир,
Кэдхөр дьхөн кэда ше жи,
Әш дьдэбрьэ чава һесир.

Гэрэк дэрен эм жь ви қали,
Жь кале хвэйи зэлули,
Шэркьн пешйа пашдамайине,
Бо һинбуне, бо хвөндьне.

Гфлисѣда ком һэнэ һна,
Гэшкѣл кърнэ хәвлә зуда,
Дьбен «комсомол» нәфәрѣд ванра,
Әв сәр хвәнэ, снѣфа палара.

— Чь лязмә, вәки әм бькьн?
— Наваләки мьн Суликадзе,
Жь мьнра гот дьле сафва,
Бона әз у тө жи
Бьбьн комсомол ирова.

Суликадзе дьгот,
— К'омада һэнэ палә, шагьрт,
Һэнэ хортед пешә студент.
Әм шәр дькьн бо азайе,
Бо хлазбьн жь зәлулие.

Гәрәк жь орге әм һьлдьн
Диwana меншевикан,
Диwana хвә әм сазкьн,
Бо хәбатчи шабие бькьн.

Ләшкәрѣд болшевика те:
We жь Урьсете бе,
Гәрәк әм жи тәв ванбьн,
Бо азайе әм шабьн.

— Растә, бь шабунго Симе,
Хвә бьнвьсьн комсомол әме,
Комәке бьдьн болшевика,
Шәркьн бо азайа пала,

Һәрдө бь һәвра рабун тһа,
Глие растие готын вана,
Wәки һәвра, қәвин, бь дьл,
Хwә бьнвисьн комсомол.

Әван һеди баг дәркәтһн,
Бәре хwә дан комсомола,
Бо бькәвьн нав щергед ван,
Шәркһн пешһа зөлмкара.

* * *

Иско дәрда һат мале,
Р'әх де руньшт бәшәрхwәш,
Пера хәбәрда Хәзале, ле
Иско гот, деми гөләш:

— Тө дайка мьнә дәләл,
Дайка мьнә ширнәләл,
Әзе глиһа тәра бежьм,
Бо дьле мьнда нәбьн сежьн.

— Бежә лаво,—Хәзале гот,
— Дә зу бежә,—гот Дәло,
Ле глиед хер тө бежә,
Гөла мәра бьрежә.

— Һун заньбьн ирова,
Комсомольм эз дһа.
— Тө зани,—Хәзале го,—
Бехwәденә әв, лаво.
Дәло го:

— Мьнра готьнэ комсомол
Бехвәденә у бейол.
Бәс тө бьки ван глиянә,
Ль әзман дьжи һәқ хөданә.

Тө кө бькәви щергед ван,
Рөһе тәе щәһньмеда
Быщәвтә сал у зәман,
Ләшә тә жи дь қәбреда.

Мьн гот:—Һәма бь рөһ у шан,
Әз кәтмә нав щергед ван.
Бәс һун һесра бьбариньн,
Глиед нәқәнщ һун бир биньн.

Әш гли—готьнед нәқәнщаньн,
Готьнед кальканьн, тарәқаньн.
Алие кәсибаньн комсомол,
Һьзки әзе бьдьм вә қол.

Хәзал хвәда дькәшгрия,
Кәләк һәте, щи бь щи грия.
Дәло сәрһәв мштьк дькшанд,
Ви хвә дьсот у дьбьланд.

Искойи мәлул, де нәмез кьр,
Го,—дайка мьн, тө йәқин
Ина нәкә глиед вьр,
Бьра сахбә мәра Ленин.

Де ль чэве к'ор н'ери,
Әве тыштэк же фэм нэ к'р.
Го:—Б'ра хвәде алие тәбә.
Б'ра т'о шэк тә нәкәвә.

СӘРЕ СЬСИА

«Еревански» майдан хэмлийә,
Кучада дьгәр'н бажарвани,
Р'онайа электрике пәрвәдайә,
Лақрди-кәне мәр'вайә.

Жь куча жор'н мәри тен хар;
Бәгое Әлийә, д'о нәвал пера,
Йәк Гогийә, ле е д'н Гикор,
Б' лақрди д'ч'н булварера.

Һәма ләзәк һәбу пешда,
Джана Сандрое джанчи, ван
Се һәвалава дәрәвәк'р'н:
Пәрә дәрх'стьн, жь дәгле б'р'н.

* * *

Эварә д'на, бу тарийә,
Тбилисие ва пәрвәдайә,
Нав нәсара т'я-банийайә,
Се һәвалед хвәва Бәго:
Гикор, Гоги у Васо зу
Жь соқақа «Гончарнайа»
Бәржер д'чун б' вәнәка.

Әван чун харьнханәке,
У руныштын дора тәхтә.
Жоре гьмина музике бу,
Ледьхьстын тар, кәмәнчә.
Падвал тәмам ләгләмиш бу,
Дьготын кламе урьс-гөрщи,
Ед әрмәни, адрбещани.
Кламед ванда һәбу әвин,
Дәрде дьла, дьле брин.
Һнәка жи дьдан йәцин
Пәйе хорта, щанькед қизин.
Һнәк чәв ль ичке, дьжарьн,
Һнәк стө жьнада харьн,
Ле дьхарьн у вәдхарьн.
Һнәка дәст ль тәхтә дьхьстын,
Дәв ль бәр гөһ пьстә-птьстын.
Щгарә дькшандьн чарһьлқә,
Ду у думан бубун пәлтә.
Қизәк бәдәш, қизәк дәлал,
Бөрө қәйтән, һөслшәмал,
Һөбширьнә, гәрдән һәрир,
Хорт нькарьн бькьн жь бир.
Қиза гөрщ бу, наве we Тинә,
Рунштйара харьне тинә,
Жь һнәка әш пәра дьстинә,
Вәдгәрә, диса харьне бинә.
Ищар Васо гази дьке,
Кәчьк бәрбь вана те.
Гогі бь кән дьбе:

— Чемо дао, сачмели могвартми¹,
Могвитане отхи мтсвади².
Дна чь дьхвэзын, қизьк дьбе,
— Да магастан сасмиси³.
Гэрэк зу бьки, зу бьки, бини.
Қиз дьчә, хвә дьмьльминә,
Ләзәки шунда харьне тинә,
Ль бәр хорта датинә.
Лавк дьхөн у вәдөхөн,
Финщане араде вәльдгәриньн,
Харьне сәрда дадқөртиньн.
— Әшқа Бәго, дьбе Васо,—
Финщана мьн ва тжийә,
Бәго бре мәйи сәрәкәйә.
Гикор тли бьнд кьр у го:
— Бәгой сәр хвәйә, әв авайә...

Васо го:

— Брано, әм бә Бәго нәбьн,
Әм бә хәншәра ви нәбьн,
Әм бә нәгана ви нәбьн...
Һа! һа! һа! гьш дькәньн...
— Әшқа Бәго, әм гь вәхөн.
Сазбәнд ледьхьн клама гөрща:
Мравал, жамиери, әшқа дьла.
Пәй вера клама «Бардэр сарер»⁴
— Әм гь хвәшбьн, әм хвәшбьн,

¹ Хушке, харьне бинә, бьдә мә.

² Дә кбаба тә бинә.

³ Пера жи ичке бинә.

⁴ Клама әрмәни жь «Ануш»е (поэма Туманьян)

Әм гь һәвра һәвра дьлхwәшбьн.
Бәгой кефхwәш, һьлда финщан,
Әви щаб да бь ләwзе гран.
— Р'өке мьн wәра, гәли бра,
Һун qочахбьн, эз жи бь wәра.
Wә вәхарйә салхийа мьн,
Әз жи чәвед wә радьмусьм:
Бьра бьбә салхийа мьн,
Qорбана wәбьм эз һәртьм...
Бәго финщане wәльдгәринә,
У сәре хwә дьбә-тинә.
Диса вәдьхөн, сәрхwәш дьбьн,
Щарна жь ши qөлоз дьбьн,
Һәв Кәмез дькьн у радьмусьн,
Диса рудьнен, дьпоньжьн.

Гикор дьбе:

— Бьра дьзе пешьн эзбьм,

Хәниме мәрие храбьм.

— Кәлалә һәма,— дьбе Гоги,

У дәсте хwә тәхтәхьст ви,

Тәбах бунә пьрти-пьрти.

Р'уньштие доре ван дьпен:

— Что такое,— эw дьбен,—

Что случилось, амханаго?

Бәго дьбе: — моди, ламазо,¹

Дә зу wәрә,— дьбе Васо,

Моди и подсчитай все.

Тинә бь хоф те бал вана,

¹ Р'ьнд

Пера эш дькын нэнэка.
— Шени чириме, тō аша...
Васо дьгэрэ, we радмусэ,
Кэчък дькэ қижэ-қижэ,
Буфетчи жи дур дьбһизэ,
Жь weда те лэзо-бэзэ.

У дьбежэ:
— Һун чь дькын «ра амбавйа¹»
Р'агинда шен, касо касо?²
— А тебе что, — дьбе Гикор, —
Р'ас қвири хар³, ней шен Мхетсо?⁴
Инч хэбара, мулап то?
Бэго сэре буфетчи дьхэ,
Әш дьшэwшэ у дькэwэ,
Лэше wi ль эрде радьхэ,
Сэwс дьбэ, ле намьрэ.
Мэрие ль we тэвһэв дьбьн...
Һэде харьне эван надьн,
Һэрчар һэвал зу дьрэвьн.

* * *

Ль соқақа Головинские,
Бьн лэмпед элекрике,
Нав тэйсандьна шэwқа wан,
Сэр булвара дьгэрйан,

¹ Әв чь глине?

² Тō чь дьхwэзи?

³ Чь дьки қажэ-қаж?

⁴ Ней тō тэраwьл?

Мэзын у чук бэрева:
Qизед бэдэw, гэрдэнзрав
Жь ван дьбари бөгза гөлав,
Әван мина қаз-wэрдэкан
Хwэра һур-һур дьмэшйан.
Һьнэк бь лэз дьчун театра,
Һьнэк сирке, һьнэк киноа.
Гмина трамва аликива,
Һьнэк жи дьчун бь фэйтона.
Гэлэк палэ жь завода,
Гэлэк палэ жь фабрика,
Сурэт, дәсте wани тэни,
Бэрбь мале дьлэзандьн.
Qиз-хорта жи бьн дара бие
Бо әвине хwэ дьгэртандьн.
Баг, көлилк жи wанра амьн
Wан ша дьбун әван һэмин.
— Ль соқаде, щики си,
Бэго, Гикор, Васо, Гоги
Mина мэрьве тьштнэди
Гништьн комэкэ қиза,
Бэго зу да пешийа wана,
Qизэк жь пара гьрт, рамуса,
Бу қижина қиза гьшка.

Бэго го:

— Йа виноват, дэлале,
Mьн го, қизапа мьни тө,
Хwэде әйанә мьн раст го.
Соқадеpa хорт бэржер чун,
Бэр чэве қиза мьна бун.

СЭРЕ ЧАРА

Жьна Усьв, Зозана жир,
Согаванэ, шэлык ль бэр,
Тэмьз дькър куча бь кэвър,
Дьхвэст быгота чэнд хэбэр.
Шие гези дькър Зозане,
Усьв пышок дани дькане,
Пышто ль пыште эв we қане
Чу бэр дишер, палан дани,
Дьснщърн қлафэте ви.
Усьв рунышт сэр палан,
Дьлда тжи кэсэр-кован,
Щгарэ девда, дькшанд,
Қолапе ду дадқортанд.
Зозан незики Усьв бу,
Жь шабуна хвэ дьпу:
— Зани, мерьк — эве го, —
Дө хорт Симе дьхвэзын:
Дор we дьчын, тен һэрро,
Бь дьл, шөгэр щьйазын.
Симе дһа гһиштйэ,
Панздәһ сал әмре вейэ,
Бьра хвэде бәхт бьде,
Хортәки пак расти we бе.
— Әв жь кижан қэбиленэ?
Чь щьснинэ, чь оснинэ?
Хзаньн, йан дәвләтинэ?
Гәло пакьн, йан дәвқәлин?
Әмрда мәзын, йан шаһьльн?
— Әвә шаһьл, тунсьзинэ.

Иское Дэло зөфөрийэ,
Бөгөе Ө'ли аросийэ,
Бэгойи мерхасэ, гэлэк қочах,
Иско дьхунэ, кэсибэ алчах.
— Симе кижани нъз дькэ,
Иско бэгэм дькэ, йан Бэго?
Е дьхвэзэ, we қэлэн бьдэ
Қәшэта ке қэлэн һэйэ?
— Ылбәт гәрәк бьдэ,
Wэки қэлэн т'өнәбэ,
Әм жи надьне, әдәтэ,
Қиз бе қэлән, бе һөрмәтэ.
Те дәрдьхьм, тә инакә,
Симе жь Иско нъз дькэ,
Тәфәкурийа wi жи дькә.
Иско жи дьчә школе,
Ле кэсибэ әw ве дәме.
Ҡале Ө'ли дһа пакә,
Көре wi мәрйя дьручкинә,
Дьзие дькә, пәра тинә.
Усьв, Зозане һе хәбәр дьдан,
Ньшкева мәрвәк һат бал ван,
Усьв дәст-дәст рабу сәр пйа,
Wi мәрвьира хәбәрда.
Һәмбаләки жи жь we банзда,
«Хазйайн» Усьв бь хвәра
Бьр, бо пыштое wi һьлдә.

* * *

Эвар бу, мала хвэ падвалда
Бун: Зозан, Усьб, Ө'зиз, Симе.
Зэзе нэхвэш бу нава щийа.
Шех Ө'вдо жи hat ведэре,
Бнгина Зэзе бу нава щийа,
Сэри һьлнэдьда сэр бэлгийа,
Гэрма we һэбу, налина we бу,
Ль бэр сери шех руньшти бу,
Де у бав, хушк у бра келэке.
— Гази хвэдекьн,—шех ру мьзда,—
Мэлэкигаус ле бе рэнме, —
Бэр пэсна хэбэр дыда Зэзе,
Qарэтö дьһатьн бэр чэва,
Дэст дэрдьхьст бьн лнефе.
Шех го:—һь һэбу, һэбу эва,
Шьн дьгэриньн чьл у чйа,
Һэq тө хөдане кэрэме,
Ль эве кэчьке тө бей рэнме.
Гэрэк эз бь qэwэта таусе
Кэчехьм шьва мә мале.
Пе шьва мала щьн Тэйар,
Шьна зу жь һөндөр дэрхьм.
Чэвед Зозане тжи һеср бун,
Бибед чэва һатьн у чун,
Усьв жи рөһва мэлул бу,
Зозане һеди шехра го:—
— Зэзе бьтърсэ, шехе мьн,
Те бькөжи мьн сэро-бьн.
— На Кэко шан,—Усьв го,—

Qорбана ощаха тәбьм,
Wәкиле малей иро тө.
Әвдо бәр хwәда хәбәрда,
Го. – һун гышк һәрһнә дәрва...
Зәзе жь пәсна хәбәр дыда.
Шех жи хwәра дыгот:
— Ах, тө хөдане кәрәме,
Qe тө төнәй ль орте?
Һәма растә... әре, әре...
Ах! стафла, гөнәкарьм...
Oh! дыкәwгрьм, дылхәдарьм...
Ах! хwәде, мәләкитаус,
Нә гөнәйә хwәндын мәра...
Әз жь дәрда бумә сәwс.
Шихади готйә «мширеда»¹,
Гәрәк мләте мә нәхунә,
We быкәвьн дәна шинә!...
We наве апык һьлиньн,
Oh! таус, бьра әз qә нәминьм...
Ви Иской әз дыбиньм,
Чава қафьр дышебиньм,
Чуйә школе, һин буйә
Дьбей сәрхwәшә, дин буйә...
Хәбәр дыдә жь қал у балә,
Сора дине хwә кьрйә бәталә...
Таус жера бәлаке бинә,
К'ока wi малва бықәлиня,
Хәбәр дыдә мқабли динә,
Әw ондабә, qә нәминә...

¹ мшир, — к'т'еба шихади бөһһрти...

Шех дь хвәда дьгоньжи,
Тә дьго рөне ви дьньжи.
Лнеф жь сәр Зәзе һьлда,
Дө шьв пәй һәв һеди леда.
Зәзе чәв вәкър, ле тьрсйа,
Р'абу руньшт әв щие хвәда,
Дьрьшьфи у дьнәжйа.
Кьрә қурин у грйа.
Мәрьвед мале чун һөндөр,
Зозане кьр курәкур.

* * *

Дәри вәкър, Иско һат дәрда,
Дит шьвка дәсте шехда,
Диса дьхвәст Зәзехьста,
Әве йәке ви әсәрда.
Р'әнг у рубар ле хәйри,
Мина мәрьве бав ле мьри.
Дьли бь эш, бь кован,
Го, бәс бькьн һун дәрәван,
Әса ль шех әв хөрши,
Бь һерса пьр, дьли тжи.
Мал тәвһәв бу, Усьв рабу,
Иско дәвда, веда чу,
Дьл да бәр шех у кәр бу.
Иско го:
— Бәсә һун мә бьхапиньн,
Исафа хвә бьшәвтиньн,
Көла ль мә бьсеуриньн.
Шех го,—Иско. бьра өсабә,

Мэләкитаус хәниме тәбә,
 Бъра рьсқе тә тәнәбә.
 — Гун мә дьхапиньн,—Иско го,
 — Гун хвәденәнасьн,—го Әвдо,
 Хвәнди наве апык һьлтиньн,
 Гәрәк ру дне әш нәминьн,
 Гона жь хвәра дьщывиньн.
 Әв гли жь кә тә аинә,
 Дьбей,—шех-гир дьхапиньн,
 Рьсқе мә жи дьқәлиньн?
 Шихади рьсқе вә бьқәлинә.
 — Зәзе бь дәа тә сах набә,
 Дохтре ве сахкьн, әве рабә.
 Шех кәр бу.
 Ве дәме чәве хвә вәкьр Зәзе,
 Ль шех нһери, паше ль де.
 — Глие шех растьн, Усьв го,—
 Гәне хвә афәкә, Иско.
 Иско го:
 — Гәнә әвә, шех кәда вә дьхән,
 Вә дьручкиньн, дьхән у вәдьхән.
 Шех го:
 — Иско, бьхун, бьхунә,
 Бона мә хвәндьн хәнимә,
 Әве вә жь ре дәринә.
 Иско жь һерса хвә дьхар,
 Тә дьго дәст те ле бун дар.
 Симе бь вира чәв қрпанд,
 Бона һерс нәбә ве дәме,
 Сәба де бав нәкьн хәме.
 Шех жь щие хвә зу рабу,

Жь мал дэркэт, бь хэйд чу.
Иско жи чу дохтр ани...
Зэзе го:
— Дна шех нэйньн сэр мьн,
Дохтр бьра мьн сахкьн.
Дохтр Зэзе пак нһери,
Дэрман жера нвиси,
Паше бь Усьвра хэбэрда:
— Жь ве падвале дэрен дһа...
Пэй вэхарьна дэрманара,
Зэзе қэнц бу чэнд рож шунда.

СЭРЕ ПЕНЦА

Кучэкэ тэнгда һэр чар һэвал:
Гикор, Гоги, Васо, Бэго,
Ль ве дькьрын қарэқар,
Әw һар бубун, мэрыв дьго.
Әwana хбмар дьлистьн,
Зэр давитьн бь дьле ша,
Пера жи чока хwэ дьхьстьн,
У дьготьн «К'эспо»¹ аwa...
— Пэред мэ зэфьн, — Бэго дьго, —
Бь эшқ бьлизьн мина һэрро.
Әw йэк эшқә бефтя.
Шэқә-шэқа зэра бу,
Бэр шэмала лэмпе ль ве
Зэред спи то-то дьбун,
Кэwаса хорта һатьбу.

¹ К'эспо—к'ап

Бу эвар, тари бу һәма,
Стәйрка ль әзмин көлилкдан,
Һив жи мина мришка көрка
Бәрбь роавае дьмәшйа.
Ба ль сурәте ван дьхьст,
Һенкайи радьхьст.
Щарна ль һәв сйар дьбун,
Бь лақрди һәв ша дьбун.
Щарәке Васо зәр авиг,
Дәwsа пенща, шәшәк лист.
Гикор һерс бу, дьл ле көта,
Васо глик же бһист.
Вана һәвра дан хәбәра;
Де, бав, иди тышт нәма.
— Шени деди... Гикор го,
Нәмәрди кьр, көлмәк да Васо.
Бәго, Гоги кәтын орте,
Ле бу қарин, хәбәрдан.
Жандәрмәк һат we дәме,
Бь қрмә хwә ванра гиһанд.
Жандарм жи йәки тәрьки
Һурмәзын бу, смеле рәш ле,
Лашьк дьбрьн участке wi.
Гоги көлмәк ль жандарм да,
Әw шәwши, щидә нәжйа,
Ль әрде кәт щидә ма.
Дәсте жандарм қрмә дәранин,
Һәр чар бь һәвра зу рәвин,
Куча таридә әван қьл бун,
Жь бәр чәва мьна бун.

* * *

Бэго у һөвал дьлша бун;
К'елэка К'оре рунышти бун;
Вана ль аш дьһнерин;
Чэрхед we һеди дьзьвьрин,
Тэ дьго әмр жи өсанә,
Дьчә ча чәрха ашанә.
Р'ожә, ниврож, һәва гәрм бу,
Р'ое ль жор дьржьланд;
Соҕаҕера мәри дьчун,
Ава К'оре нәрм дьлиланд.
Гикор Бәгора хәбәрда:
— Симе рьндә, гһиштийә дһа,
Тө we дьхвәзи әм заньн,
Өw тә дьхвәзә, әм ньзаньн?
Гөлийә дрежьн, бәжнә бльнд,
Бөрө рәшьн, мина қәйтан,
Пози пижин, дранә зивин,
Чәвә гьрьн, мина һив.
Лев зравьн, мина кагәтә,
Әшқа мәрийа пера те.
— Маладес, то,—Гогги го,
Маладес, чеми¹ дзмо.²
Буйи нвисарчи то иро.
Кьрьн гирчин, гьшк кәнийан,
У бь Бэго шабун әван.

¹ чеми—мьн

² дзмо—бра

— Әw дьхwээ тә, Бәго,—
 Бь дәве кән Гикор го,
 — Кале баве we жи пакә,
 We бьхwээ, нана накә.
 Васо рабу сәр хwә: пйа
 У рәдси таши-туши!
 Гьшк бь һәвра дькәнйан,
 Дәст льһәвхьстьн бона ви.
 Паше әвана саһьл бун,
 У руньштын диса кәр бун.
 Бәго го:
 — Дьбен Симе мьн нахwээ,
 Әw Иское Дәло дьхwээ.
 — Дьл у мьл әм ньзаньн,
 Әме тәра бьрәвиньн.
 — Р'астә, растә, Гикор го,
 Бәшәр ле хwәш шаб да Бәго:
 — Һун әдәте мә ньзаньн,
 Wәки Симе бьрәвиньм,
 We пьр қәлән мьн бьстиньн.
 Гикор го:
 — Ле wәки қәлән тә нәди?
 — We мьн бькөжьн әван йәд
 — Паһ! паһ!—бь кән го Васо,—
 Әw жи Усьв, коре хwәва.
 Паһ! паһ! паһ! һа, һа, һа!...
 Бәго го:
 — Мина әдәте wә нинә,
 Пьзмамед ви ль пьштенә,
 Нав кәрда һәнә бәр у қәбил,

Пызмам жи бо һәв мьринә.
Бәта ви чахи Гикор кәр бу,
Ле ньшкева әв пьр һерс бу,
Жь һерс-коване хвә дьсот,
Әви һьлда Бәгора гот:
— Әме ван бьдьн бәр хәнщәра,
Кока ван биньн вандәра.
Бәго кәһйа, го,—әви динә,
Әв пьрсәкә һеса нинә.
— Мьн шәре кәрда дийә,—го Васо,
Ванра шәр кьрьн бе фәйдәйә,
— Симера пәвкәтии?—Грикор го,
— Һәр шарәке мьн пьрсийә,
Ле әве прчөе хвә кьрйә,
Тә дьго вәтка ве мьн бьрйә.
— Вәрә әм ль щики ве бьбиньн,
Хәнщәра бал бьбьрқиньн,
У әве рьнд бьтьрсиньн.
Бәго го:
— Ләзәки дьн шуида әве
Бе, һәрә сука Йармунке,
Сәр ве пьра Мухранскиера.
Гикор го:
— Баш, әм жи һәма һивиебьн.
— Бьрабә, бь мерани Васо го,—
Әме лехьн; қьркьн дзмо.
У финка туж бәр хвә кшанд,
Нав һәведә зу-зу вәжанд.
Ле гьшк кәр бун әве дәме,
Тә дьго һәвра дькьрьн хәме.

* * *

Әw соғаға бәр К'өре бу,—
Арганчик һат, дәрбаз бу,
Сәр аргане мышкәк дестда,
Дьфькри, сәри бәрда.

Гикор го:

— Һей! дзмо, иди суда,
Денги дадим мы тебе.

Арганчи ва кәр у лал,
Бәрбь К'өре зу чу хар,
У бал хорта сәкъни,

Әw вәстйайи бу: дәмни.

— Һәма һна, бо бәхте Бәго,
Бьра мышке тә, Васо го,—
Жь қөтие кагәзе бәхт дәрхә,
Ле аргане бәре лехә.

Арганчи рунышт сәр кәвьр,
Бал лавка у дәст пе кьр,
Чәрха аргане ви вәжанд,
К'ламәк пера хвәш лиланд.

К'лам у дәнге аргане,
Һьм вөрмина чәме К'өре,
Тәв һәв дьбун, ча сазбәнди,
Дьшәвтандьн дьлед бәнги.

Арганчи дьстра дәрде йаре
Дьл у внав данин харе:

«Дәрде йаре йар занә,
Шан ле, ле, ле, шан ле, ле.

Йар дьмашьн жь дьланә:

Шан ле, ле, ле, шан ле, ле.

Хвәстьна бе дьл бе фәйдәйә,

Щан ле, ле, ле, щан ле, ле.
Мэфа we жи qэ т'онэйэ,
Щан ле, ле, ле, щан ле, ле.
Бъра хwэзъла мьн шибэ,
Щан ле, ле, ле, щан ле, ле.
Е дьбинэ, дьл дьстинэ,
Щан ле, ле, ле, щан ле, ле.»

— Маладес, браво, браво,
Васо пэйе ши дьда,
Диса бежэ, дэмо, диса
Кламед хwэш бежэ ищар,
Арганчи стра «нэваре»,
Паше сазхьст «бардэр сарер».

Дьле хорта дьшэwьти,
Р'ове вана дьгэръти.
Дьмьлмьли ава К'бре,
Ба жи клама хwэ дьбе.

Васо го:

— Сах бьмини арганчи,
Дьбей клама хернэди:
Клама дьле кзыри,
Йа Саро, Ануша мьри.
Нна мышке хwэра бежэ,
Бъра намэке дэрхэ эw,
Чка Бэгое несра брежэ,
Йан дэст бинэ Сима бэдэw?
Аргангчи тыштэк нишани мышкда,
Мышк бь дэв намэк жь qөтие ньлда,

Гоги вэкър у хвэнд, урси бу.
Намеда малэк нвиси бу:
«Хорто, пешйа тэ төнэ чэтни,
Гэрэк хэмед дьла бърэвини,
Заньбэ, йара хвэ те бьстини»
Лавьк бь нэвра пьр ша бун,
Готьн, — бэхте Бэго вэбу.
Жь хорта пэрэ стэнд арганчи,
Дьлбар дуркэт эв жь ви ши.

* * *

Гикор ль мьле Бэго хьст,
— Тө гништи мразе хвэ, го,
Магарич, — ль чока хвэ хьст,
Сим йа тэйэ, нэма иро.
Паше лавьк гь зу кэр бун,
Гь дьфькрин кур у дур,
Бь кьрьнед хвэва эв мжул бун,
Кёре бь ванра дьстра «дэ лур».
— Гикор шан, Бэго хэбэрда, —
Ахьр эм жи мэзын дьбьн,
Эме бь дьзие кода нэрьн?
Гикор го:
— Мэзынбун чи мэранэ, то!
Бьдзын, бьхөн, эме нна,
Мэзын жи бун. бьмьрн дна..
— Растэ, растэ, ха! ха! ха!...
Гот Васо, нэвра кэнийан.
Гикор го, —
Ле эм чава бькьн, Бэго?

— Әме бьхэбьтн, брано,
 — Бәго шан, әз чәнд сал пешда
 Дьхэбьтим фабрикекеда
 Фабрика «Адилхановда».
 Чава шагьрт һатьм һьлдан,
 Гәрәк бьбума әз солдру,
 Мәһе се манат дьдан мьн шан,
 Бәго го, — баве тә заньбу?
 Фабрикеда палә зәф бун?
 — Пенсьд мәри зедәтьр бун.
 — Ле чьма тө дәркәти?
 Пәрә һндьк бун, тө рәвии?
 — Р'оке хазейн һат һөндөр,
 Мьн щотә сол дьдрут,
 Әви бь һерс дан мьн авьр,
 Чьмки мьн сол хар дру бун.
 Го, — чьма һа тө дьдруйи?
 Мьн го, — щурәки дьн ньзаньм,
 Әш ль мьн һерс бу, го, — кучьк,
 Мьн жи шаб да: — Төйи кучьк.
 Ах! Бәго шан, силәк ль мьнхьст
 К'әтьм у әз дам бәр пвина,
 Ви ль мьн дьда бәро-пышт,
 П'ала хлаз кьрм жь шийа,
 Әзе чава бьхэбтйама?
 Бәго го, — растә, растә. әре,
 Чәтьнә мәри бьминә ль we,
 Мәрие өса кучьк, буржу,
 Р'өне мәрвь дәрдьхьн, дьсун.
 Гикор го:

— Дна эз нэчум фабрике,
Эз чум мале ычэке,
Мануке баве мьн пе ньсья,
Дьл жи ле кур-кур ысья
Го бы дьлэши:

— Чэтын дьжин эм вьра,
Ле эм намьрын, нэкэ хэма.

Гоги го:

— Кале мьн жи ыса бу,
Бэр дэсте тошарэки бум,
Наве ви Гогишвили бу,
Эм гөршэки зёлмкар бу.
Рожэке дькана вида,
Нур-мур прти дьфрот мьн,
Бэр дэгле хэвра чум вида,
Ле разай ви эз дитьм,
Бы гвина ви да мьн.

Мьн жи дарэк жь эрде, ньлда,
Жорда ани, ыфе вида,
Эм шэвши, вэлгэрия,
Мьн ве дэме жь ши банзда...
Паше нэвра гышк кэр бун,
Ава К'оре дьмьльми,
Сэри бэржер: гоньжи бун,
Лавьк нэвал, ва дэмни.

Васо го:

— Нэла бьннер, вайэ Симе,
Дьчэ сука Йармунке,
Эм нэрын бал ве, вэрын,
Глие хвэ бежын йэкшарын.

Гижор го:

— Әре, вәрә, әм жера бежън,
Ле бьхөрщън, бьтьрсиньн,
Хофе дьлда бькьн сежън,
Дәсте we Иско бьрәтиньн.

* * *

Һәр чар һәвал рабун сәр хвә,
Вана бь ләз дан пәй Симе,
Васо го,—пәре мә тәнә,
Бәго Симера тө хәбәрдә,
Сукедә әме хвә бьхарщиньн,
У дәсте хвә бьпәлиньн.
Жь хвәра гәра әм дәст биньн.
Бәр дәглара әван чун.
Нав сукедә бәта вәбун,
Тьштфроша дькьрн гази:
— Вашли, вашли¹, һей мсхали²!..
Йаблоко! груши, очень хорошие...
Батоно³, моди ак, моди ак...
Бәго Симе дит, бь дьле ша
Дьхвәст бь вера хәбәрда.
— Тө йа мьни, Симе щан,
Тә һьз дькьм әз тәмам.
— Тә настиньм, ло Бәго,
Бь эшьзайи Симе го.

¹ вашли—сев

² мсхали—һөрме

³ Батоно—ага

— Өзе тә бърэвиньм, дине,
 Тө бь мьнра нэкэв кине.
 — Тө нькари мьн бърэвини,
 Хунретьне те бьсеурини.
 — Өзе сәре Иское тә жекьм...
 — Пьзмамед Иское тә шәржекьн.
 Пэй ви гли нәчә йәқин,
 Жь we йәке дәст бькшин.
 — Қәләне wә пьр стөе мьн,
 — Мале кәрам мә нә лазьм.
 Пәред дьзие әм нахwэзьн,
 Әм нә храбьн, нә жи дьзьн.
 Бәго һерс бу, дьли кован,
 Тамаред wiда хуне лист,
 Дьле ви пәйһәв дькөта,
 Мина гежа тышт нә дьбһист.
 Өса шаш бу, хwә Һнда кьр,
 Паше бәре хwә Симеда кьр,
 Хәнщәр жь пышт хwә қәвз кьр.
 У хwә ркеви Симе кьр.
 Симе жи льве кьрә қирин,
 Бажарлийа кьрьн wirин,
 Гөрщәки гьрт дәсте Бәго,
 — Һей,—го, чь дьхwәзи, касо?¹
 Ле жь дурва дө жандарма
 Ль Бәго, Симе дьнһерин,
 Пирқина wan бу, дькәнһан,
 Иәки го,—курдеби йәман².

¹ Касо—мәрвь

² Көрдә бәтәрьн

Мэри тжи дора ван бун,
Готън:—Пакэ, тыштэк нэбу.
Нэвалед Бэго жи натън веда,
Пэред жьнэке дъзи бун вана,
Жьньке нэвар дькър бажарлийа,
Пори гъжък, сэр сурьтада
Натьбу харе у дьгрийа.

Ле хорта хвэ мьна кърън,
Пэред жьньке хлаз кърън.
Ван Бэгора хвэ гиһандън,
Налэки хрabda эв шебандън.

Гоги дэсте Симе гьрт,
Ль Бэго һерс бу ве дэме,
Гикор жи һерс бу, хвэ рагьрт,
Го,—Симе, тō нэкэ хэме.

Суке дэркэтын эвана,
Щеба ван тжи, бь эшқ бун,
Васо кэһйа, Симера хэбэрда,
Го,—Щэгэре мэ тō нэкэ хун.

Гикор го:

— Искойи кэсибэ, Симе,

Вэрэ Бэго бьстинэ...

— Эз Бэго настъным,

Р'оһе хвэ напэртиным.

— Заньбэ, вэки тō нэстини,

Ль ве дһйае тō намини.

Симе жь хорта зу қэтйа,

Хорт жи пашда вэгэрийан,

Симе р'оһва нэ дьлбар,

Дьли тжи, дьли хэдар,

Һеср жь чэва дьһатьн хар.
Симе чу бэр кэвийа К'оре,
Чэвед we тжи, һесрә ле.
Чэрхед ашә нав аве—
Тә дьго дьстрен бәхте we.
Симе хwәра дьлубанд,
Жь днйа қәлпә-қәлпәзәнг,
Хwәра дьгот у дьбланд,
Паше әw кәр бу, ма бе дәнг.
Һеср диса we дьбаранд,

Симе дьстре рәх К'оре:

— «Бәхте мьн т'өнә, бе бәхтым,
К'оре, бо мьн тә бьстре,
Дһа дәнг жь мьн дәрнае,
Дәрд у кәлед мьн тә бьбе.

Пелед тә wa дьмьлмьльн,
Дәрде тә жи һәйә гәло?
Тә жи дьгрий, дькәwгри,
Гәло тә жи надәбри?

Ах! К'оре шан, К'оре шан,
Бәхте мьн т'өнә, бе бәхтым,
Әзе бьдъм рөв у шан
Дь пеле тәда өндабьм».

Симе дьгот, дьбланд,
Дьл у кнав дани харе,

Гөл-гөл һеср дьбаранд:
— Һэй вах, ль мьн дьлхэдаре!

Нә дьлкәтиә мьн Искойә,
Дәлалә мьнә, бо мьн ройә:
Бьра хәнщәре дьлә мьнхьн,
Настиньм Бәго, бьра лехьн...

На, әзә хвә бавем К'оре,
Мьна бьбьм нав пелед we...
Ах! нәминьм ру дне,
Әw йәкә Иско кәдәр бе...»

Гьмин, гөжина бажар бу,
Һәр кәс дәрде хвәда бу.
У суквана тышт дьфротьн,
Ле ед сәрхвәш клам дьготьн.

Симе сурәт пацьш кьр,
У сәре хвә ани-бьр,
Тә дьго Тфлис жи дьгрия,
Дьһат грие тәйр у туйа.

We дәме we дьл да бәр хвә:
—На, әз нә бе хвәйимә,
Шәр лазьмә, шәр лазьмә,
Пешйа гьшка әме шәркьн.

Пешйа әдәт әме шәркьн...
Нә пьзмамед мьн жи һәнә,
Һәр йәк қаси шерәкийә,
We ль Бәго бькьн фәрварьн,

Пост ле быгöрон, биньн харьн,
Чьма дэст бэр хвэ һьлиньм?
Симе öса дьфькри,
Дьгэръти, дькэwgъри.

Әwe öса бь дьле хэдар,
К'өре дур кэт, бэри да мал,
Ча йэкэ тэйроке лецайи,
Онцьли бу һэв дьле we тари.

СЭРЕ ШЭША

Щинар шанэ мала Усьвва,
Ле П'эйо, М'өйанэ у Ә'зиз
Ль шиша дьхьн шишлька
У дьстрен: дэнге ван зиз.
Әwe гаве Зозанэ н'өрэ,
К'өба қизе дьлда п'ьрэ,
К'эни девда әв дьгэрэ,
М'өйана кнез чэнд жьнава,
Нав чьлкед худанеда,
Ль рэх ситъл у бэроша
Харьне ль һэв дьхэ бь һэска
Мэри тен отахе у дэртен,
Шайе дьлада п'эрвөдайэ,
Һьнэк дьлизьн, һьнэк дьстрен,
Нишанийэ, нэвас һэйэ.
Х'өйа дькэ Гошор дурва,
Дьбей дькэнэ бь бажарра.
Р'о у Гошор һэма һэвра,
Дьстрен дэрһэq бэхте йаре.

Бина шишлька дэрва тейэ,
Дэр у һөндөр эшқэ, шайё.
Мэйане го:

— Усьв, дэ зу бькьн, һна
Хазгиние Симе we бен вьра,
Гэрэк һазьркьм сфра.
Дэ тө зани Мэйанэ,
Qиз—бук тэра дэстурда,
Осакэ, һэр тышт гакбэ.

* * *

Хазгини һатьн лэзэки шунда,
Усьв, Зозан, пьзмамава
Готьн:—wэ сэр сэри, һэрдө чэва.
Шех Әдо жи һатьбу ванра,
Сэрдэwэти, Мирзое Ozман,
Хорте бэнгзхwэши дьлован.
Оса жи пера пьзмамед ван
Мэйанэ, Усьв у пьзам,
Дора мевана радwэстйан.
У ширьн-ширьн хэбэр дьдан.
Дора тэхтэ гь руньштьн,
Дэст пе кьрн у хэбэрдан,
Дьзвьрин бэро-пьштьн,
Йэки шаба е дьн дьда.
Хэбэр дьдан бь эшқ вана,
Дэрһэқ лэшкэре болшевика,
Дэрһэқ ферьз, шэре вана,
Осьан, шэре буржу-пала.
Паше хөрэк анин орте,

Дагьртън финщанед араде,
Мирзо жи кърън тэмэда,
Ви финщана хwэ һылда,
Дэст кефе кър эви ава:
— Бь сламэти, ве эваре,
Салгийа Усьв, йа ве мале.
Әм һатънэ нишание,
Һәмин һэйә «эрекерън»,
Нишан бькън әме Симе,
Дә һазьрбьн, дә зу бькън.
Бьра сахбьн, Усьв, Зозан,
Қиза хwэ баш хwэй кърънэ,
Әз вэдөхөм салгийа ван,
Wәки әм гь ша кърънэ.
Қэлән дһа һатйә бьрин,
Ида саз буйә һәр тьшт һәмин.
— Чьқасә қэлән, бежә Мирзо?
Бь деме гөләш Қәрәман го:
— Панздәһ зер у се хәлат,
Өнтәрики тишин шбет.
Бо Зозане, Бо Пәйо жи
Қәмәкә зивин, авзеркьри.
— Бьмбарәкбә, го шех Әдо,
Сәр касә сәрдәwәти йа Мирзо.
Шәро клама щмаәте го:
«Wэй баране, wэй баране,
Wэй баране, wэй баране,
Ве баране чь кър, чь кър,
Ини бари, шәмие вәкьр:
Кьнщед буке тәмам шьл кър,
Хелийа буке шәрпәзә кър.

Лавк чунэ һайастане,
Анин брынце ве нишане.
Чь барана сэр пайиза,
Лавьк чунэ какьле гуза,
Хэw хwэш бунэ пашьле қиза.
Чь барана сэр бһара,
Лавьк чунэ какьле дара,
Хэw хwэш бунэ пашьле йара».

— Экстра... эшқа Шэро,
К'эни девда Мирзо го,
Гьшка һэвра вэхарьн,
— Бьра бьбэ эшқа Смо.

Паше Мирзо бь дьле бар,
Кьрэ қөртин, арақ вэхар,
Готьн:—хере we бьбини,
Пьр тō бьжи, сах бьмини.

Паше шех Әдо кас һьлда,
Әнийа фрэ ле хōида,
Р'у, смеле хwэ мьзда,
Дьнһери wi тәмида.

Го:—Мридно, гәли бра,
Йа кō һатйэ жь хōда,
Пеши нае гьртьн тō щара,
Wi дьнһерьн мәри, днйа.

Бьмбарәкбэ эв пекһатьн,
Дьлед мә жи бь ван шабьн.

Бъра саглэмйа Усьвбэ,
Йа мала ви у зарабэ.

Усьв го:

— Зэф разимэ, кэке щан,
Бъра сагби, эз қөрбан.

Шех го:

— Херхазе тэ бъра шабэ,
Джмьне тэ жи бъра корбэ.
Шэро клама «хозандаге» го
Пера жи майе хьст Ө'го.

Әшқа Усьвбэ,—Бәдър го,—
Әм гәләки шанә иро,
Әва шайа һана бла
Бьбә бәр дәре вә гьшка,
Әва әшқа Усьве бра.

Зозане го:

— Һун сәр чәвед мьнра һатьнә,
Нькарьм бежым, зэф чәтьнә...
Усьв каса хвә һьлда,
У смелед рәш бада,
Тә дьго бәхтра дькәнийа.
Бәшәра хвәш ле, әви го:
— Хер һатьнә һун вьра,
Сәр сәре мьн, һәрдө чәва.
Қизәкә, қөрбана вәбә,
(Симе дурва дькәнийа),
Әвә готьна мә кәрда.

Һун һатынә нишание,
Мә бърйә қәләне Симе...
Қиз әвләда вәйә иро,
Әз ангори глие Мирзо
Вәдхәм әшқа хвә,
Гәләки жь вә рәзимә.

Мирзо го:

— Кламәке бежә Шәро,
Шәро тли кър гөһе хвә,
Ви клама «Һәкимо» го.

«Хвәде мере хвәде дьнәбини
Бәсә, тө бь мьн бьки нази,
Вәрә мәлнәмәк жь брине
Бриндаре мала баве мьнра чекә:
Жь дуве ньлька, жь доне зәйте,
Әшқера бьде шире тәйре мәзи,
Әзе пешкеши нәкиме хвәкьм
Мал-нале днйальке.
Ә'вдальм, Ә'вдальм, Ә'вдальм.
Нәкимо, бой хвәдебә, брине
Бриндаре мала баве мьн
Хәдарьн, нәэшинә.
Нәкимо, хатре мер-мерхасаки,
Қөтийа ду—дәрмана ви али һьлдә,
Зукә, вәрә ви али.
Вәрә мәлнәмәке брине бриндаре
Мала баве мьнра чекә жь дуве ньлька,
Жь доне зәйте, әшқера бьде шире тәйре бәри,
Әзе пешкеши нәкиме хвәкьм мал-нале
Днйальке, зерә сәре ван пирәка.

Һәгәр бәгәм нәкър, әзе пешкеши нәкиме хвәкәм
Бохче зер—зиве хвә һәрсали».

Хсртә сәрхвәшын у шанә,
Лавька бәр дәри шәр кърн,
—Диа тә,... баве тә.... ван дьготын,
Хәншәр дестда һьльдьбьрин,
Мирзо, ед дьн әш жь һәв кърн.
Диса һатын, гь руньштын,
У гонжин, лев дахьштын,
Шинә тә дьго сәр ванда һат,
Дьле хазгинийа ва бу бәрбат.

Мирзо го:—
Кефа хвә бькьн, әвә шаһьльн...
Хазгини руньштын, кеф кърн,
Мәйане, Симе хөрәк данин,
Шәрәф жи һәй мәйе дьхә,
Малда шайә, диса кефә.

Сәрдәвәти тәмәзи һьлда,
Гөстиләкә зер жи пера,
Әши ышк гьрт дәсте Симе,
Кәни девда, ани орте.

Тәмәзик греда сәре ве,
Гөстилк жи кьрә тлие,
Ши рамуса сәре буке,
Бәре хвә да шмаәте,

Го:—
Бьра бьмбарәк пирозбә,

Бе дэви у бе дозбэ.
Паше жи шех хэбэрда,
Бэрбь Усьв зу рахэстыа.
Дэло анин бал Усьв,
Тлийа ванэ бэрание,
Шех да бэр нэв we дэме,
Бь эдэте хвэ к'ордие,
Тлийа Дэло ль жоре,
Йа Усьв жи дахьст жере,
У гот хэбэред нэкаһе:
— Усьве бра, наве қиза тэ Симе,
Жь нав у дьле Зозане,
Бь готьн, хвэстына хвэде,
Йа Р'эсул пехэмбэр, бьнэкаһ,
Бь дьл у эшқ дьдэ Иское
К'оре Дэло, жь нав у дьле
Хэзале, wэки бьбьн мер у жьн...
Усьв го, —
Қайильм. Пэй готьна Усьвра
Шех гот, — фэтна.
Паше малда говэнд гьртьн,
Мэйа лехьстын у листьн,
Қиз у хорта клам готьн,
Гэлэк листьн, гэлэк ша бун,
Дэрэнг жь нэв эw бэла бун.

СЭРЕ КЭВТА

Диса багда, е Александров,
Щие Бэго, нэвалед хвэва
Ле топ дьбун, бь тьрс у хоф,

У шевр дькьрн һаргава,
Шевр кьрн вана дуса.
Дьбу қалмәқалма вана,
Дьготн дәрһәқ кьрнед роже,
Һәвра кәтьбун дәw у дозе.
Ләмп багада дьтәйсйан,
Тә дьго бь ван дькәнйан.
Қиз у бука дькьрн сәйран,
Ван дьнһерин у шаш дьман.
Паше дь бьн багәкида
Сәр кәрсики әw руньштн,
Көба пәра дьле ванда,
Һәй рудньштн у радьбун пйа,
Васо жь ши рабу сәр пйа,
Жь шеба хwә дәрхьст пәрә,
— Әвә кара мьн паһ! паһ!...
Сәре Васо хwәшбә һаргав.
Гикор жи пенщ зер дәрхьстн,
Го,—әвә иро кара мьн.
Дәдо жи драв дәрхьстн,
Го,—әвә иро кара мьн.
Гоги го,—
— Бәси мә мәнәкейә,
Һун дьбиньн мере чейә?
Таши-туши, таши-туши,
Таши-туши, таши-туши.
Дәсте хwә һәв дьхьст ви,
Пера дьлист трнги.
Һәвал жи пера ша дьбун,
Ле Бәгойи мәлул бу.
Дур дьнһери, дьгоңьжи,

Гикор го, — инч э патанел, то?¹
Гьшка һэвра готын ви:
Чь буйэ, чь буйэ, Бэго?
Бэго сэри һьлбри, го:
Симе данэ Иско, Иско...
— Нишан кьрьнэ? — пьрс кьр Каро.
— Нишан кьрьнэ, шаб да Бэго.
Каро энийа хвэ хьст, лубанд,
Гь рабун пйа ль бэр даре,
Һерсе Бэго дьхэнқанд.
Гоги дэст да сэр хэнщэре,
Кер дэстада, дьбрьн, данин,
Дькьрьн ахин у ьнтин.
Васо го:
— Гэрэк мэщала эм дэст биньн,
К'ока Иско бьрелиньн,
Р'оһе ви жь қальб дэриньн,
Сима зэрин же бьстиньн.
Бэго го:
— Пьзмамед Иско зэфьн,
Гоги го:
— Әме ван бьдын бэр кера,
Гикор го:
— К'ордара шэркьрьн чэтьнэ,
Дэва кёштиҗа пьр дькшинэ.
«Бсэкти» кока мэрийа тинэ.
Һэвал бь дьле кёли-брин,
Р'ён у шанва дькэуҗрин,
Хуна хёда вэқепчин,

¹ чь қәуҗмийэ, ло? (эрмәни).

Бона Бэго дыгэрътин.
Васо го:
— Әм бь нэвра хэбэре бьдын,
Хэбэра братие, бред амын,
Wэки Бэго нәһельн мәлул,
Ль бэр Иско әм нэбьн қул.
Wан гьшка бь һерс у кован,
Паше бь нэвра дьлован,
Хэбэр дьдан тэко-тэк,
Хэбэра хwэ wан кьрын йәк.
Wэки кома wана нэвра,
Иско бьдын бэр хәнщэра,
Симе жь дәст wан дәриньн,
Жь Бэгора әw зу биньн.

* * *

Ниве шәве дәрбаз буйә,
Бажари кәр: хәведайә.
Әли у Шәме вшйарьн,
Һивийа Бэгое дьлхәдарьн,
Тьрсе мина рәшьк-тарие
Ль сәр бажар пәрвэдайә,
Нә рәвәтьн Әли, Шәме,
Бэго буйә пәшк бәлайә.
Жь пенц кәра Бэго майә,
Һәмә әw тае тәнейә;
Жь се қиза Ханьм майә,
Әw гөмана де, бавейә,
Бэго тьме, Бэго һәр шәв
Дәрәнг дьһат әw мале,

Де жи бе хэw, бави бе хэw,
Гэвра дькэтын гэнш у қале.

Шэме го:

— Ньзам нна к'ойэ Бэго,

Ль дьзиейэ, йан х'омаре?

Ль соқақа дьгэрэ гэло?

Хэлq жи дькэ ль мьн қаре.

Мьн порк'оре, мьн бе чаре,

Мьн һесире, бэлэнгазе,

Һеср жь чэва дьһатын харе,

Хэw нэ дьһат, wэки разе.

— Хwэде дькэ, хwэде дькэ,

Ах! йа рэби, г'онэкарьм.

Жь қәһр заре мә азакэ.

Әли щида руньшти,

Мштык девда дькшанд,

Ча мэрики хернэди,

Дэрде дьла дадwэшанд,

Шэме го:

— Мерьк, мере кэдкэлало,

Дэрд-к'оле днйае бало,

Гэма Бэго бькшинэ,

Жь we р'йа шаш wi дэринэ.

* * *

Ньшкева Бэго дэри wэкр,

Бь гаве нэрм һатэ һонд'ор;

Әwi нэхwэш руньшт сэр ши,

Сэре wi бэржер гоньжи.

Падваләкеда ләмп ведькәт,
Ниса wea дабу дишер.
Ләзәки кәр бу пева к'олфәт,
Р'өһе шәрме кәтбу мале.

Бәго жь себе ньшкева
Драв дәрхьст да сәр шийа:
— Қазьнща мьнә иро эва,
Папирос нәта ниви девда.

Го,—дае, һане ван зера
Бьбә, нишани Усьвдә,
Бе тө нәкә фкара,
Қәләне тә we гәләкбә.

Бьра нишание вәгәринә,
Бежә Симе Бәго бьстинә.
Дае, wәки тә пек ани,
Тө әзиза мьни әйни.

Шәме го,—Иско Симе хwәстийә, лаwо,
Әw йәк набә qә тө щара,
Хәбатчие вәлалә Иско.
Те ль мә пьрки нәйара.

Ә'ли го:

— Әw кәда тә нәрамә.
Әw касәкә жәра шамә,
Дравед йса нахwәзьм.
Дьзийа тәра нә щайзьм.

Бэго гот:—

Әw дравед дәwләтийанә,
Хәбата wә бо wанә,
Гәрәк әw бен таланкьрын,
Бо жь кәрба зу бьмьрын.

— Те иро бьдзи пәред wана,
Сбе жи дравед кәсиба.
Дравед дьзие қәтл-хуньн.
Мәрийара мьрьне дьһуньн.
Шәме го:

— Пәре дьзие мә нәрамын.
Мина жәра кас у шамьн:
Иско жь фабрика ттуне
Ча нарәвә, дьхәбтә һәрро?

Әw капека жь we тинә,
Комәке бьдә мала хwә.

— Тәрка дьзие бьдә, лаwо,
Тае тәнейи тә бо мә.
Те бейи гьртьн, бәсә, лаwо,
Дьзи мала мәра шәрмә.

Тә жи бькәв фабрикәке
Бьхәбтә, чаwа Иско.
Комәке бьдә де у баве,
Йа қәнщ әвә, әвә, лаwо.

Ханьме го:

— Әре Бэго, бре әзиз,

Бьдэ хатьре хушка хwэ,
Эз қорбана энийа тэ сис
Йа тō дьки тәрке бьдэ.

— Хенжь дьзие, Бәго, лаво,
Пәй Симе дьчи, Шәме го,—
Ахьр әwә нишан кьрийә,
Бо we һәма Искойи мьрийә.

— Дае набә, эзе бьстиньм,
Әwe бь зор хwәра биньм,
Тō шар эз we накьм жь бир,
Бо рәва we дькьм твдир.

— Wәй ль мьн! Шәме кьр қирин,
Ча сәwdасәр, чава дин.
— Чьма қәтле дьки мале?
Mә дьки нав гәнщ у қале.

Шәме wa щида кәр бу,
Әwe тева қәтле дькшанд,
Р'яа рәш нивийа Бәго бу,
Һерсе Әли дьфәтсанд.

Әли ль Бәго нһери,
Дит рәнге wии спичолки;
— Тәрка дьзие бьдэ, лаво,
Тәрка Симе бьдэ, лаво.

Тфлиседа мэзын буйи,
Һәла шаһьли, һәла хами,

Өдәте мә тө нъзани,
Һәлә хаки, тө нәзани.

Р'әва жьне нав к'өрдала
Храбийә сәре сәрда,
Бо we йәке барыш дьбьн,
Йан жи гәләк мер тен көштьн.

— Баве тә раст дьбе, лаво,—
Бь дьле брин Шәме го,—
Wәки Симе бьрәвини,
Ле те қәлән жь к'ө бини?

Нава мәда «бсәкти» һәйә,
Qәбиле рабьн бәр қәбила,
Мере бен көштьн бадиһәва.

Бәго го:
— Һәвалед мьн гәләкьн,
Әван мерьн, әw шерьн,
Гьшкә бь кер—хәнщәрьн,
Жь т'ө кәси хофе нагьрьн.

Әли го:
— Әван жь хужана натьрсьн,
Һуньн, wәки бәләнгазьн,
Mәрвьед Иско з'әқ'оринә,
Һәр йәк жь ван шерәки динә.
Әлоє кока мә бинә,
Тө we йәке тьм бир бинә,
К'оред хәлqе нә мьринә.

Жь мә вэгэр, Бэго шан,
Бре мьн, эз қорбан.

Шэме го:

— Мэ нәкә нав хәм-хыйала,
Ченәкә мара дәрд у кәла.
Гөне тә де у баве нае?
Те қйамәте бьди шабе.

Ханьме го:

— Бре әзиз Бэго, Бэго,
Мьн қизәк рьнд тәра дийә,
Порзеринә, наве we Ләйлейә,
Тө дьбей әйни һорийә.

— Қизе дьне эз нахвазьм,
Тәне Симе эз дьхвазьм,
Йане әзе we бьрәвиньм,
Йан жи хвәра мьрьне биньм.

Ван гәләк хәбәрдан,
Дьл у һнав ле машйан.
Бэго ль сәр глие хвә бу,
Де у бавера қайил нәбу.

Әwe шәва рәшә-тари,
Мәлули ль дьле ван севри,
Ләмп жи һедика ведсйа,
Бь кәзәльк кәтын нав щийа.

СЭРЕ КЭЙШТА

Навинэ, ло хвэш навинэ,
Гэрма Тфлисе кинэ-кинэ.
Дора К'оре һеврзэйэ.
Ава К'оре лэмэ-лэмэ,
Хортед бажар хвэра теда
Совай дькын, жир, бехэмэ,
Ле сэр чем жи торчийа
Вала дькьрын нав қэйка:
Мэсиед локо у сазан,
Пера жи ван дьстран,
Дьготын клама мэсигьра,
Клама «Пепо», йа эрмэнийа.
«Дамбь дзерис ашхатум ем,
Ғалал ашхатанкс им утум,
Вай эн мартун, вор ашхарһум,
Халхи датас һасн э утум».
Әw клама дьле зэлул,
Дэрһәқ кэда мэрие кэлал,
Дьпэртанд рөне мэрийа,
Һеср жь чэва данин хар.

* * *

Бэго ль феза Мухранские
Руньштйэ келэка К'оре;
Дэст бар сурэт, дьфькрэ,
Дьле ви брин дькэwгрэ.

Тэ дьго аве әw дьбрь,
Фькред вийа бэла дькьр.

Ле на, ле на, нэ ёса бу,
Дьле Бэго хэдар бу.

Пелед аве дьхөлхөлин,
Дьһатьн, дьчун, дьмьльмин,
Бэго шарна дькэһиа,
Шарна тө дьго дьгрийа.

Щгарэ шеба хвэ дэрхьст,
Пе птьке ви вехьст,
Вэгэһиа у чэм һһери
Нета храб ле севьри...
Бэго хвэ жь хвэра дьго:
— Эзи диньм, эз диньм,
Глие де, глие баве нафэдиньм:
Гэрэк хере эз һэбиньм.

Эзе бь дьзие һэрьм кё?
Р'йа мьн рэшэ, ре кэлайэ,
Ле чьма бь хвэ һаем сё?
Ах! эв р'йа һан фэдайэ!

Ле чь бькьм, чь бькьм,
Фабрикеда бьхэбтьм?
Хэзейн мьн бькөтън,
Льнга ль мьн бькьн щотьн?

Эзи һһа хернэдимэ,
Эзи һһемин нэхвэндимэ.
Ча рьнд дьжин эһан хвэра,
Дь кочьк у сэрэд бэдөвда.

Дишар нэйньк, хас-халичэ.
Оса қәвин, бльнд, фрэ,
Кәшлиеда дарочке һәврмыш,
Сәрра дьчи, дькьн хьшә-хьш,
Собед бәдәш дишарада,
Ләмпашази бьн банада.
Дәшләмәнд тьме бь дьле ша
Хвәра дьжин сал зәмана,
Әм жи һесир падвалада,
Дьжин шие нам, нав һиседа.

На шәлә, на, набә әш йәк,
Хвәйфабрика, дәшләмәнда
Әме таланкьн тәко-тәк,
Шан бькьн тәнге чәтәнда.

һәла, шәки сре жи бе,
Әз һәвала мина шера,
Шана бьдьн бәр кера,
Шан ньзлкьн нав қәбре.

Бав, апе мьн, бра-пъзмам,
Дьчлмьсьн бьн палан,
Дйа мьн куча тәмьз дькә,
Мнаш тәра мә накә.

Пәред тиньм, әш һьлнадьн,
Дьбен: әш йәк мә кәрамә,
Пәред дьзие пьр әзабьн,
Бо мә әш йәк набә, набә...

Ле бе Симе эз наминьм,
Мьн ныз накэ, ле эw шашэ,
Әзе вейа бьрэвиньм,
Фькра we бькьм бэлашэ.

Р'о недика дьчу ава,
Ле аве сэр һэв пел дьда,
Ль сэр К'оре пэйһэв диса,
Мэси дьгьртьн мэсигыра.

Бэго бь дьле кёли-брин
Жь ши рабу,ньшкева,
Бэрбь һэвала дьчу йэцин,
Щгара жэрин девда.

Дьфькри Бэго рева,
Симе бьрэванда wэки
Qэлэн дөqат гэрэк бьда,
Йан на, хлас нэ дьбу иди.

— Wэки Симе бьрэвиньм,
Гэрэк пэра пьр дэст биньм,
Бо эм зу барьшбьн,
Хнами жи щида һьшбьн.

Ле жь кё дэстхьм гэло эз,
Пьр драван бо qэлэн?
Нэ мьн пэзэ, нэ мьн рэз:
Бьдьм һэqе физа кёрдан.

Ах! ль мьн: Бэго дьгот,
Кэсибие дьле wi дьсот.

Һэй ре дьчу, взынг дькшанд;
Бь гаве чапък дьлэзанд.

— К'эда баве хвэ бьдъм,
Ахър чь те жь палан?
Жь кэда баве надъм қэлэн,
Бьра хвэшбьн дэвлэмэндан.

Бьра хвэшбьн Гикор, Васо,
Бьра хвэшбьн Гоги, Дэдо,
Әзизе мьн, Каро, Каро,
Дьле ви тэмьз, дьлбаро.

Бэго шгарә веда авит,
Бәрбь мала Каро әв чу,
Әви рева Гоги дит,
Әван һэвра бәржер чун.

* * *

Эвар хвэшә, нае ба,
Тарийә соқақа Гончарнайа,
Стәйрк ль әзман тжиньн,
Әшқа мәрийа хвәра тиньн.
Дькельмьн дьбей һэвра,
Ле дур, незик, бәр диwара
Тиқина қиз у хортанә,
Дьдьн сәре һэв әв қара,
Һэй хвэш дьбә бәнгзе wана.
К'ән у әвин, нәwас у бәнгз,
Тәв һэв дьбьн әван қәрәз.

Те шэдина льнге һэспа,
Файтонада дьчын пешда.
Дэвлэмэнда тиньн эван,
Жь киноа, йан жи театра.
We эваре, йа эвине,
Эвара хвэш, һьм йа кине,
Мала Өльке Қэрэманда
Бэрэв бунэ Гоги, Дэдо,
Васо, Каро, Гикор, Бэго,
Шевре дькьн эван хвэра.
Мэйана жьна Өльке,
Әве жире, we щаньке
Тэхтэ раст кьр, у нан ани:
Арақ у гошт бэр ван дани,
Го:
— Дэ һун бьхөн, дә һун вэхөн,
Өзизед мьн, қә щәрм нэкьн,
Мала шэйә, тэхте шэйә,
Шәрм жи шэра бе қәйдэйә.
Өльке каса хвэ һълани,
— Сэр чэвед мьнра һатьнә,—го
Дьле мьни барэ иро.
Гьшка һэвра кас һъланин,
Әшқа Өльке, паше данин.
Дэдо бь нәнэк го:
— Апе Өльк сахби мэра,
Бо дьзие әм хөламе тәнә...
Һэвра кэнийан һа! һа! һа! һа!...
Ед мина тә мэзьне мәнә.
Бьра бьбә сальгийя тә, апо.
Финщан ль йа Өльке хьст Дәло,

Гь жи бь һәвра рабун гйа,
Һәма әвана сәр лянга
Финшан, финщана ви хьстьн,
Арақ һәвра дабәльстьн.
Әльке шаб да го:
— Мәрифәта вә зедәбә,
Пър разимә эз жь вә.
Нөрмәта мьн һун дьгьрн,
Дьқәдиньн ширәте мьн,
Әз ангори глие вә
Вәдхөм әшқа хвә.
Бь һәрдө дәста Әльке,
Финщана хвә һлани,
Қөрт-қөрт вәхар, паше го:
— Арақ бьбә щәв у кани.
Таши-туши, таши-туши.
Лавка дәст ль һәвдөхьстьн,
Дәсте Щәмәде гьрт бу Гоги,
Ани орте, вана листьн.
Гьшка бь һәвра
Вәхарьн экстра,
Әшқа Щәмәде
Йа кәвание.
Әльке шаб да, вәхар,
Паше харьн, вәхарьн,
Ле хорта жи шар һәй шар
Бь хәбәрдан һәв қарьн.
Сәре лавка гәрм бубу,
Ле Щәмәд жи дьһат, дьчу,
Әвә харьна гәрм дани,
Ль бәр хорта дадани.

Васо рабу, хэбэрда, го:
— Дйадйа шан, дйадйа Ө'ло,
Әме Симе бьрэвиньн,
Жь Бәгора әве биньн.
Дәрһәқ вейа зани һәмин,
Әм ча бькьн, бькә тәмин?

Ө'льке го:

— Букә Симе, һун рьнд заньн,
Пьрса қәлән we бе данин,
Әw жи дөқат, һун заньбьн,
Симе дәстгьртийа Искойә,
Бука бәра зөқөрийайә,
Хwәй намусьн у пещьрьн,
Пьр чәтьнә әw гли,
Мер дькарьн бен көштьн,
Әw ре тинә шин у гри,
Ле гәрәк һун жи шербьн.

Гикор пьрси:

— Пәрә чьқас лазьмә, апо?
— Дөқат гәрәк бьдә, wi го.

Рьндә зера һун дәстхьн,
К'өрд жь зера ньз дькьн,
Йан на, нәйфе we һьлдьн.

— Қәләне дәсткәвә, го Дәдо.

— Бь чь тәһәри, Дәдо, лаwо?

Бәшәра хwәш ле, Ө'льке го.

— Әз пак заньм, әз рьнд заньм,

Зеред Ө'ли төнәньн.

Тәрка Симе нади гәло,

Дәлалие мьн, тө Бәго?

Гора мьнкэ, гора Ө'ло.

Бэго го:

— Өз хөламе тэмэ, апо,
Р'уе мьн бэр тэ рэшэ иро,
П'акэ тө мьн бьки қэбре,
Мьнра нэбей вә хэбаре.

Чэтьнайи һэйә, тө бьнһерә.

Қаләне қиза бист зерә,

Чьл зери әм к'ө биньн,

Р'йа баве Иско бьбиньн?

Гоги го:

— Әме жь Абрам бьстиньн,
Йан же бьдзьн, зера биньн.

Әш т'өщарә, зерә пьрьн,

Әме ль вийа бьхөрьн,

Ль к'ө һэбә әве бинә!

Зера мэра бьгһинә.

— Незики вимә, Гикор го,

Вәхтәке әм һөвал бун.

Әме әви бьхапиньн,

Зера жь дест дэриньн.

— М'қабл ниньм, Гоги го, —

Ле чава бькьн әм гәло?

Ө'льке го:

— Бьбьн щики,

Сәрхвәшкьн ви,

Бьбьн мала ви,

Бьк'өжьн щи бь щи,

Зера һьлдьн гьшки.

Бэго го:

— Ө'сә эм быкөжын?
— Бе көштын набә,
Әw йәк қә набә.
— Р'астә, Бәго го,—
Әфәръм, апо,
Төшар бәтәрн,
Әw кө нәе көштн,
We мә бьдә гьртн.
Ван хәбәрдан тәко-тәк,
У глие хwә кьрн йәк:
Симе Бәгора бьрәвиньн,
Абрам жи жь дне һьлиньн.
Вана дьхар, вәдьхарьн,
Әшқа Бәго жи вәхарьн,
Васо го:
— Бәгое мьн, бре әзиз,
Хәм храбьн, хәма нәкә,
Бра дәнге тә тьме бе зиз,
Сәри тьме бьнд хwәйкә,
Әм вәхөн әшқа Бәго,
Һәвра:
— Сахбә Бәго, сахбә Бәго,
Мина һәршар, мина иро.
Гоги го:
— Әзе кламәке бежьм,
Бона Бәго гөла бьрежьм.
Һәма кламә гөрщийә,
Кламәкә хwәш; һәма щийә.
«Гинд медзинос, маинс сулши мизихар,
Твалт авахел, зед самсамзед мизихар.

Ати гза макбе ативе шенкен модис,
Пикреби маквс син шени сахе модис¹...

Харын кәта дәрәнг вана,
Гәрм бубу сәри ль гышка.
Щарна һәвдө радмусан,
Пера пәйе һәвдө дьдан.
Паше рабун дәркәтын,
Чун малед хвә, ракәтын.
Һәр йәк кәләк дь дьлда,
Кәла гран, гәнщ у шәра.

* * *

Ль куча Панасевиче
Буйә тари-таристан.
Дәрбаз буйә ниве шәве,
Шанә стәйрк ль әзман.
Жандарм ль we тәнәнһн
Оса тәне, кәрә йәқин,
Ль we һәйә падваләк,
Йәкә курә ча нәваләк.
Әwe малька бьнәрда
Топ бунә Бәго һәвалава,
Абрам ванра, кәвт қизава
Дьхән, вәдхән пәйһәв әшқа.
Диса қизан харьне тинһн,

Тәрщмә: Әгәр разаби, тә диса нав рөһе мьндани,
Чәва вәдькьм, сәр бжанга руньштии,
Дәһ реед мьн һәнә, һәр дәһ бәрбь тә т ен,
Фькред мьнда деме тә пешда те.

Тебсийа бэр нэв дьгөһөриньн
 Диса вэдьхөн, хэбэр дьдын,
 Кефхвэш бунэ, нэв радмусьн.
 Дьчрусэ лэмп жи һеди,
 Нисе дайэ тэхте жорьн,
 — Әшқа Абрам, Каро го,—
 Абрам бь хвэ т'ощарэ,
 Ле эзизэ, һэвалэ.
 — Әшқа Абрам,—гышка го:
 Ызкьрийа Абрам, дьли ша,
 Қэвин левед ви рамуса.
 Каса ви кьр дэве хвэ
 У ль хвэ жи нэ һат сө.
 Нэвра вахарьн гышка,
 Абрам жи каса хвэ һьлда,
 Разилхийа хвэ ви да,
 Паше го:
 — Разимэ жь вэ һэвала;
 Нэвале Гикорьм зуда;
 Паше мьн һун наскьрьн,
 Нун бранэ бо мьн һэртъм,
 Бьра өм бей һэвдө нэбьн.
 Заньн һун, эзи т'ощарьм,
 Бона пэра парсөхарьм,
 Әз хэлде жи дьхапиньм,
 Пэра зедэ же дьстиньм.
 Нун һэвальн, гэрэк бежъм,
 Сөра дьла гь бьрежъм;
 Пурти, һур мур сэрба дькъм,
 Йэке дөда нэсаб дькъм,
 Пэра бол-бол қазьнщ дькъм,
 Бо һэвала өз хэриц дькъм.

Һәвалти бьра ширьнбә,
Көбә қиза бал мә пьрбә.
Днйа зьке мынданә,
Һоп һа! һоп һа! һоп һа!...
Каро кәһйа, wa һерс бу,
Паше гөһе Бәгода го:
— Ай кез, кез срика!¹
Әw кәсибе мина мә
Дьхапинә һәр дәмә,
Ле һәла һе накә шәрмә.
Дьбе:— «мәрийа дьхапиньм,
Пәре зедә же дьстиньм»
— Зьке тә эзе валакьм,
Дьле джмьна тә шакьм.
Абрам кас бьр бәр лева,
Васо дәст гьрт, пашда да,
К'ламәкә әвиние гот,
Дьле щаһьла әви дьсот:
«Р'а сщобһйа кейбса да лхенаса,
Мосасқенат абависа ссалийа,
Атенури Алаверди гададис,
Венасвале винс боломде далийа.
Дели, дели, дели деласа,
Шен мирчевнихар қwеласа.
Гадаһкрав да гадвиксеви халисад,
Мткисе дарди хwалиса.

¹. Бь змане әрмәһи—Ай беәдәбе мәзын

Машинатве гвагондеба калеби,
Маш давлиот гогов генасвалеби».¹

Абрам кав бу,
Дьлда ша бу,
Wi вэхарьбу,
Паше:
Qорт-qорт вэхар.

Арақа сэрт
Финщанеда йэкшар,
‘Р’уньшт щиди,
Ша бу бь қиза.

Паше Гикор кас һьлда,
Хэнцэрэкө туж жи дестда,
Һэжанд нава һәведа.
Әшқа Бәго wi вэхар,
Чава қочах, чава сәркар.
Дәдо кламәк го:

-
1. Тәршмә жь гөрщьки:
Чь жь к’ефе, чь жь әшқа четьрә,
Мәлулиера гәло вәде к’е һәйә,
Атенури, Алаверди дәрбаз дьбьн.
Qөрбана вибьм, к’е кас к’өта кьр:
Һәй ло, һәй ло, һәй ло, һәй ло.
Тө мьнра нәмуяа четьри.
Әзе вәхөм, к’ефа мьне хwәшбә,
Дәрһәқ дәрде сбе нһа дьфькьрьм,
Дәст хөда қиз дьк’эвьн бира мьн,
Дә әм вәхөн, қиза дәләл, әз qөрбан.

«Бэго, эзизе мэ гышкани,
Бо ве коме рөн у шани,
Клама дьле тэ дьбежым,
Хэм дьле тэда нэбьн сежьн.
Wэй ло, ло, ло, ло, брао,
Әзиз шано, брао.

Хэма нэкэ, хэм храбьн,
Зутре эме буке шабьн,
Әме Симе зу биньн,
Әме хушке зу биньн, <
Wэй ло, ло, ло, ло брао,
Әзиз щано, брао.

Гөлаве эме тэ бьрэшиньн,
Хэме дьла бьрэвиньн,
Гөлэке тэра эме биньн,
Песи́ра тэва дачкиньн.
Wэй ло, ло, ло, ло брао,
Әзиз щано, брао».

Сазе чуки германи,
Ль сэр левед Абрам,
Ледьхьст ванра трнги,
Qиз у хорта дьлистьн,
Сурэт, пьшта һэв дьхьстьн,
Һэв радмусан у дальстьн.

* * *

Ниве шәве дәрбаз бубу,
Т'флисә кәр бу, дәнг т'өнә бу,
Бае зрав шәҗае дьһат,
Чарали һенкайи дьрәшанд;
Дәнге аргане тәне дани,
Өса ширьн, һьм назани.
Тә дьго әв дәнг хенжь әшҗе
Бь хвәра тинә хофа мьрьне,
Бәла дькә нав хорт у қиза,
Қизед кефлө, ван бәлқиза.

Тә дьго ньзьлийә әзман,
П'әр вәдайә ви сәр бажар.
Ширьн буйә хәва мәрийан
Хәвнада дьдитьн шәр у хер.
Қиз бәлай малед хвә бубун,
Һьзкьрьна хорта тер бубун,
Абрам бьрьн мала ви хорта,
К'өлфәте ви Боржоме¹ бу пева,
Хорт чун һөндөр, дәри дадан,
Абрам данин сәр тәхт әван,
Сәри ль Абрам дьнәжйа,

Каро го:

— Абрам, бра, зани тә,
Бона қәлән зер лязьмьн?
Те бира тә, тә ишәв го:

¹ Боржом — Бажараки Гөрщстанейә, щие санаторийа.

Бона wә эз тым назьрьм».

Абрам зһа бу, щида ма,

Р'анг у рубар ле нәма.

Го:

— Һун чь дьхwэзын, гәли са?...

— Зера дьхwэзын, әм, зера,

Дә зу рабә, рабә һәла.

— Әзе зера жь кӧ дәриньм,

Зер тӧнәнә, жь кӧ биньм?

Васо го:

— Шени дедас... кӧлм һьлда,

Тә гәвәркьм, кучьке кучька,

Абрам жь щи рабу пйа,

Диса әw щида дьнәжйа.

Каро кӧлмәк ль синг да,

Ль әрде кәт, щи бь щи ма.

Нишан дае Дәдо хәншәр,

— Тӧ нәей рае,—го Абрам,

Паше те бежи; дае, һәвар.

Абрам һеди жь щи рабу,

We чь бькьра ньзан бу.

Го,—зер тӧнәнә, брано...

Васо кьрә мьртә-мьрт,

Сава мьрьне Абрам гьрт,

Васо хәншәрәк зькра кьр,

Бу гол хуна сор малда,

Абрам щида роһ у щан да.

Сава мьрьне кәт отахе,

Лавьк нәвәки тәвһәв бун,

Паше рабун нав мале

Гэрийан, у чун падвале.
Ль щики зер дитьн вана,
Һьлдан, зу дэркэтын дэрва.
Соҗаҗа тэрира дьчун,
Һэй дьрэвийан у мьна бун.

СЭРЕ НЭҢА

Щьватэк дьбу ханикида,
Ханики бьнэрд тарида,
Хорт у қиз топ бубун ль we,
Хэбэр дьдан эван сьре.

Иско, Симе нав ванда бун,
Һэрдө жи комсомол бун,
Вана хэвлэ дькьрын щьват,
Дьле ван бь агьр у шэват.

Щьватеда бун эрмэни, гөрщ,
Һьм асори, һөрөм у кьрд,
Бона револйусиае бэнгэхвэш,
Хэбэрдан эван дьлхвэш.

Лэмпa бь нис һеди-һеди
Дьшөхөли, дьтэйси,
Бьн шэмала кемронайи,
Щьватванийа жор дьһерин.

Щьват вэкрь Георгадзе,
Кэни девда, эве дэҗе,

Хэбэрда бь тэвше нэрм,
Бо кара ван бь дьле рэим.

«Гэли һавала, комсомола,
Гэли хушка, гэли бра,
Чэрчъринэ эм хэбатчи,
Храбьн рожед мэ дити.

Әм дьхэбтън шэв у ро,
Өса жи заред мэ бьчук.
Кэдхөр дьхөн кэда мэ һэрро.
Мэ нэда сэр һэв һун у мук.

Әм дьстиньн һэр капека,
Ле шайө дьле дэвләмэнда,
Харьна мэ жи нане тси,
Һэбункемьн, заред мэ тэзи».

— Растэ, растэ,—готьн хорта,
Һеср у кован дьле ванда,
— Гэрэк эм шэркьн пешйа вана,
Пешйа кэдхөра, дэвләмэнда.

Дһа нэкьн хэм-хьйале,
Ордийа соре ван рожа бе,
Әме азабьн we дэме,
Дэрде мэ жи чэлкэ we.

Гэрэк эм жи аликарбьн,
Бо шэркарие эм жи сйарбьн;
Әм бранэ, хэбатчи гьшк,
Батмиш бькьн джмьн бе шьк.

„Ләшкәре сор һндык ма бе,
Әм жи гәрәк рабын пе,
Әм бәри меншевиладын,
Әскәре сорра дьлбарбын.

Комитеа Тфлисе,
Комитеа болшевикие,
Қрара бәрк дәрхьстйә,
У жь мә гышка хвәстийә:

Шәркын пешйа меншевика,
Бышкеньн пышта джмына,
К'ока вана бықәлиньн,
Вана тәмам бықәвриньн.

Ль джмын быкын агрзәман,
Вәлате хвә быкын Шеврстан,
Дьле мәе барстан быбә,
Шәләбәки дьн набә, хатрщәмә».

Иско рабу, дьли тжи,
Чәв у бөрө ле дьнәжин,
Дьхвәст бежә, гәләки бежә,
Дәрд у кәла тәв бырежә.

Әви го:
«Бәсә әм быминьн стәхар,
Р'өн ньқси, дьле мә хәдар».

Симе жи го ча реплика,
— Әме алткын тәне бы реке,
Бы рйа раст, рйа братие.
Йәки дьн го:

— Һәр бь рйа интернасионале
Днйае хлазбә жь зәлулуие.
Һәму һәвра рабун пйа,
«Интернасионал» стран:

«Әме бькольн ве днйа кәвн,
Һәта рькьн у паше
Әме днйа тәзә чекьн, •
Шие нә қул һәйә, нә э'щыз»...

Һарут гот:

— Хвәшбә партиа болшевица,
Пързанәйә әв у пешикар,
Ве дьле мә жи бькә ша,
Мә жи дәрхә сәр рйа аза.

Суликадзе го.

— Әм хвә дьдьн бьн баскед ве
Сьх бькьн щергед болшевикие,
Әвләда ве әм комсомол,
Бьдьн готьне, һьм жи қол:

Һәта әм сах бьн ру дне,
Әм шәркарбьн бо азайе.
Бо хәбатчийа, сньфа ве,
Бо хвәшбәхтие, әдлайе.

Тьме әм һәрьн бь рйа Ленин,
Әм борщдарьн, борщдар йәқин.
Гьшка һәвра хәбәрдан,
Вәхта кә бе сәрләшкәр,
Комсомол, шаһьл бь сьльн
Пешйа джмьн шәркьн гөмрән.

Рожәке, ниве шәве бу,
Мала шинарэки Дәлода
Шьватәкә меред кәрда бу,
Иско, Симе жи бь дьле ша
Нав ванда дькьрьн агитасиа.
Иско һеди хәбәрда:

— Гәли бра, пьзмага,
Зуда әм һәв нас дькьн,
Хәбәр бьминә нав мәда,
Әзе глийа вәра бежьм.
Иро әм гьшк хәбаткарьн,
Әве йәке һун гьшк заньн,
Дьле мәйи һерсә, бь кованә,
Мқабьли кәдхөр-зөлмкаранә.
— Р'астә-растә, готьн хорта...
— Нһа әм гьшк хортед бажар
Һатьнә вьр: жь Р'оме, гонда.
Нәхвәндиңә, бекомәкдар,
Қайиша палан стөе мәда.
Кәс мә мәрвь нәсаб накә,
Йәки кәдхөр жи гази мәкә,
Ләвзе ви ширьн бо мә дәлкә.
Хортәки го:

— Гәләк шара мә дькөтьн...
— Р'астә-растә, гәләк шара,
Р'аст дьбежә Кәке бра.
Кәда мә дьхөн дәвләмәнд,
Ль мә төнә ру у рәңг.
Һьнә шаһьл жи храб бунә,

Нахэбтын, гэлэк дзын,
Әw дзыеда қаньх бунә,
Глиед дьне нә шайизьн.
Wәхта дьбә дәwәтәк,
Бо пьрсәкә бадинәwа,
Йан тәкмәри; йан жи комәк,
Ғәла касә дәсте wанда,
Ғәвдө дьдын бәр хәнщәра.
Көштын жи wанра буйә дәб,
Ғәйфе һьлтиньн әwан жь һәв...
Иско дьгот у жь һерса
Ғндык дьма бьхәнқийа.
Паше Симе хәбәрда,
Көла азайе дьле weда:
— Жьна кәрд жи we азабә,
Бь азайа хwә әw шабә.
Әw нәхwәндийә, пашдамайә,
Әw бьндәстә у зерандийә
Жь һесирие әм азабьн.
We ләшкәре сорә бе,
Ғәрәк әм зу тәв wанабьн...
— We жь кө бе? — йәки пьрси...
— Тө руне, Симе,—го Иско,
Әзе шабе бьдьм Қәро,
— Әw жь тәрәфе Урьсете те,
Ғун иди нәкьн тө хәме,
Ғәрәк әм жи тәв wанбьн.
Бәри меншевикадьн,
Инглабчиед кәрд жи нһа һәнә,
Әw шабунә бо щмаәта мә,
Wан шәр кьрьнә бо азайе,

Бо азайа сньфа пала,
Бо братийа щмаэта.
Тэв хэбатчиед Гөрщстане
Әм жи дэст биньн азайе,
У хлазбьн жь зөлм у қәһре.
Әм дэст биньн әхтйарие,
Әхтйарийа вәкәһөвбуне,
Йа хвәндьне, хэбате.
Қәвәтед хвә дөщаркьн,
Бо we йәке әм шәркьн.
Йәки тунсьз, наве wi Дәло
Жь ши рабу, фреқәт го:
— Бьра Иско сильна дэстхә,
Әме бығһижьн ләшкәред сор,
Гьшка готьн: әм разинә.
Иско го:
— Сәр рйа Ленин, әм бьбьн йәк,
Һәвра нәбьн әм қә нәмам.
У хәбәрдан сре, тәко-тәк,
Wәки йәкбьн һәвра тәмам,
Бәла джмьн әван биньн,
Меншевица рақәтиньн,
Бәйрақа сорә алтндар,
Тфлисета дачкиньн.

* * *

Эварәкә хофә сар бу,
Бәрфа соқақа қәрьми бу,
Дәнге машине дьһат зиэ,
Әзман ль жоре бубу сис.

Р'оне рэволюсуае вайэ,
Г'онд бажарда п'эрвэдайэ.
Г'эр щийа гли, т'ьме гот'ьн,
Буржуа к'эрба д'ьл д'ьсот'ьн.

Г'алэ г'онди ша д'ьбун т'ьмшар,
Д'ьле вани брин бу, хэдар.
Вана д'ьхвэст ф'реф'эти,
Жийина аза, м'эрвайи.

Хэзал д'ьчу ль соф'аде,
Н'ьшкева расти Симе хат,
Әвэ ж'ь Симе п'ьрс к'ьр д'ьме,
— К'ане Иско, әв иро нэ хат?

Д'ьбэ г'эло х'аф'л'эда,
Иско г'ьрт'ьнэ жандарма.
Әз намин'ьм, әзе б'ьм'ьр'ьм,
Г'эло Иско к'өда б'ьр'ьн?

Симе ча бук, әд'эте к'өрдие,
Б'эв'эки ш'өрм к'ьр, у ва с'ө хат,
Әвэ х'еди б'эр х'в'эда го:
— Иско чу нав сор л'эшк'эр.

Д'эве т'э д'эрн'эе т'ө х'эб'эр.
— Бона ч'ь чуйэ, бона ч'ь?
— Ле Иское зу в'эг'эрэ,
Qэ т'ө н'экэ к'өлан у д'эрд'э.

Тэ д'ьго т'элпе ә'вр'ед р'эш,
С'эр х'эзале н'ьг'ьлин,

Чава пэза гежэ-нэхwэш,
Дора хwэ эw фьтлы.

Дьле Симе жи дешйа,
Ле эwe хэбэр нэда.
— Чь we бе сэре Иско?
Дьле хwэда эwe дьго.

Симе хатър хwэсие хwэст,
Бь гаве неди же дуркэт,
Ле эw чава qиза сэрбэст,
Хэма гран нэ кър we qэт.

СЭРЕ ДЭРА

К'ефэ мала Өлида,
Тэхте wани т'жийэ.
Ль we мэрик жь меншевика,
Наве wi жи Андрейэ,
Хэбэр дьдэ, wэлдгэринэ
Өw финщана араqейэ.

Чава эдэте к'орда,
Өли жи бо мевана,
Пирэжьна хwэ Шэмева
Qольхе дькын сэр п'йа.
Дэф у мэйае ледьхьн,
К'ефэ, дьхөн у вэдьхөн.

Йэки копъзийэ Андре,
Бөрөqөйтан, чэве рэш ле.
Чинед зерин сэр мьла,
Гэй бадьдэ смела.

Хэбэрдьдэ бэшэвэте,
Насе Ә'лии зуда—бэре.
Андре каса хвэ һьлда,
Ль сэр касе кър дѳа.

Папиросэ дэве вида,
Бь кэне экъс әви го:
— Әва каса эшқа Бэго,
Дэ һун вэхѳн Гикор, Васо.

— Әме Симе Бэгора биньн,
Әгэр әван рази нибьн,
Кока Дэло әме биньн,—
Әса дьгот Васое дин,
— Әме Симе бьрэвиньн
Жь дэсте Иско дэриньн.

Гоги го:
— Кэта Иско нэе кѳштьн,
Тѳщар буке дэст найньн.
Бу қирина Шэма де,
Дьлэрьзин чокед we,
Кьш ле нэма we дэме.

— We ре нэдын пешйа Бэго,—
Бь дьле брин әве го,—
Әса набэ, Гоги, Васо.
Ищар Андре кас һьлда,
Го,—бред мьн, гэли хорта,
Дьбем,—һэма дьзикава,

Комсомолэ Иско зуда,
Әдэте wэ эз кем заньм,
Заньбьн дэрде комсомола,

Әван тәмам динджмьньн,
Кока ван әм бьқәлиньн,
Бо ру дне нә думиньн.

Ви йара Бәго зәвт кьрйә,
Дьле хвә ви шакьрйә,
Бәго сәре хвә хар кьрйә,
— Вай ме!.. вай,—готьнхорта,
Көла Симе дьле ванда,
Бәго го:—шәрм жь мьнра...

Андре го:
— Әзе бьдъм вә сильна,
Тощар нәкьн һун хәма,
Пошман набъм, дьбем диса.
Гикор го:
— Сәр сәре мьн һәрдо чәва,
Дһа нәма кьрна зера.

Диса харьн, вәхарьн,
Хәбәра хвә кьрһн йәк,
Финшан ван вәлгәрандһн,
Хәбәр дьдан тәко-тәк.
Бәр чәве Шәме бу тари,
Һеср жь чәва дьбарин.

Дьле Әли жи пьр храб бу,
Әв дь хвәда дькәвгри,
Р'ожа қәтле пешйа ви бу,
Әв бу, бь Шәмера бьгри.
Кәфа вана көта бу,
Һәму рабун, бәла бун.

СЭРЕ ЙАНЗДАҢ

Ль бажаре Тфлисе
Нэва сарэ, сэдэйэ,
Өүрө рэш жи дькын сие,
Говэнд гьртүнэ бэрфе, байэ.

Нэма бист у пенще феврале,
Сала нэзар нэсьд бистйэке,
Шэр бу нава бажарда,
Гази нэварэ нэр дэра.

Бь сэркарийа Орщоникидзе,
Лэшкэред сор дьнат пешда,
Нэ дьсэкни гав-дэда
Хэбатчи жи ль пэй вана.

Гөрщ, эрмэни, урьс, асори,
Көрөм у кёрд, ашар, еврей,
Дьнатын эван мина лемьшт,
Жь нэвра эв бубунэ пьшт:

Бо кьрна револйусиае,
Револйусиа сосиалистие,
Бо азайа Гөрщстане
Бэхтэварийа хэбатчиед we.

Бэйраг дь дәсте Искода,
Пешда дьчэ мина шера,
Бь вира дьчэ Сима қочах,
Эв бе хофэ нэргав-нэрчах.

Дьһат дэнге пулимиота,
Вьзэ-вьза гөллед вана,
Р'уе р'ое һат бу гьрт'ын,
Ә'wра пеш һэв ре дьгьрт'ын.

Тэ дьго пышт ә'wра ро дькәнә,
Дьчә харе бе дәрд у хәмә,
У ша дьбә бо азайе,
Бо хwәшбәхтийа мәр'вайе.

Ләшкәр пәй һэв дьпет'ын,
Т'в'нгед ван жәр дьрет'ын,
Меншевик жи дьрәв'ян.

Дуе т'в'нга чар али,
Ль сәр бажар дьхөени,
Щмаәте дор бь дор
Комәк дьда әскәре сор.

Пешда дьчун мина шера,
Һат бун жь бажар, гөнд у шена,
Шәр дькьр'ын нав бәрф-багәре,
Дьгот'ын кламед мерхасие:

«Смело, товарищи, в ногу,
Духом окрепнув в борьбе,
В царство свободы дорогу
Грудью проложим себе...»

Бәго незики Иско бу,
Хwәст гөлләке бәриде,

Ле Суликадзе пешда чу,
Ль Бэго хьст пе қрме.

Бэго ши бь ши вэлгэриа,
Хуна сор же дькшйа,
Симе го:
— Дэ тө бьмьр, Бэгое нэмэрд,
Тэ да дйа хвэ кёл у дэрд.

Бэйрақа сор дэст Искода
Дабу пешйа щмаэте,
Пешда дьчун эв Симера,
Хвэ гьртьбун рйа растие.

Иско го:
— Шабун жь рожа иройнра,
Сньфа пала алткьр йэқин,
Партия Ленин азадарра,
Әм гь һэрьн бь рйа Ленин.

1960

БЭДЪР

(кэрик жь поэме)

Бьнһер ль чйае Әлэгәзе,
Чьдас рьндын хьшькед we.

Бәрфа we мори-мрщан,
Жере кәлилк, чайир-чиман.

Р'ьнд һешнайи гәрвәдайә,
Әйни бәнгзе халичайә.

Хөлә-хөла ава чйе,
Зу дькшә бәрбь жере.

Авә зәлалә, ча чьра шир,
Дәрманә бо дьле сәхир.

Дәнге аве, хьшина һешнайи,
Дьле мәрвь тьм дькә шайи.

У тәйрәдә жор дьфьрьн,
Ле дьнәжьн баск у гәрьн.

Паше бэрэв дьбын эвр,
Өврө рэш, спи у гэвр.

Әw қыл дьбын, ле щар-щара
Хойа дькын мина дэва.

Шие дьн мина руви, гөра,
Шинэ дьн жи мина шера,

Дьбейи натьн, we тэ бьхөн,
Ле ба ледьхэ, бэла дьбын.

Чьqас бэрхван у шьвана,
Чьqас гаван, гольквана

Ль синге тэйи көлилк-карчин
Дэбрандьнэ һэйwan-йэqин.

Чьqас qиза, жьнед букин
Синге тэда сэйран дьдан:

Спьнг, пивонг, һьм жи мэндьк
Wан чнинэ, кьрьнэ қэвзьк.

Гөл-бэйбуне тэ ша бунэ,
Р'өһе хwэва әw щан бунэ.

Синг-бэре тэда һешринэ,
Кочэра хwэра стар динэ.

Бь эwра: сэре тэ хели дьгьрэ,
Дьле мьн бь тэра дькэwгрэ.

СЭРЭ I

Өзман сайийэ, һәүа хwәшэ,
Р'о бльндэ, эw демгәшэ.

Өлэгэз жи бь хелийа спи
We дьнһерэ бь бәнгэе ти.

Ле бәржер: синге Өлөгөзө,
Пешбәри гөндө Қондахсазе:

Бал зозана Мирәка
Пәз дьчерә жь хwәра.

Ль зозане, синге чйе
Калина пез мәрвь дьбһе.

Сури ль гале дьчерә,
Һэй дьльвэ эw бәржерә.

Шьванәк жи блурә девда:
Wa хwә дайэ феза мийа,

Блуре дьхә, дьлилинә,
Дәрде йаре эw бир тинә.

Дәнге блуре, дәнге чем
Жь чйе малул эз дьбһем.

Мина чәнщька эw тьмщар
Дьл-внава тиньн хар.

Бал пез әwтина кучька те.
Пез хwә дайэ келәка қәйе.

Ль щэм қәйе, чайира һешин,
Қиза жи пьншар дьчьнин.

Тэв вана бу Синэма Щэлил,
Қиза мәрифэт, вьзкьрийа Хэлил.

Шьване сури жи Хэлил бу,
Хортэки бэдәш, тарһан бу.

Әви қочах бу, тгрищи бу,
Сньфа хвэда жи кәсиб бу.

Хэлил хвэш-хвэш блуре дьхьст,
Мқам пөйһөв әви дьһьшт.

Бь мқама дьл дьщәштин,
Бь мқама дьл дьгәрьтин.

Әви жь көла дьлара
Кламәк гот жь хвәра:
«Әлэгәз тө чйае һешин,
Әлэгәза көлилк-карчин,
Чьқаси жи бэдәш би тө,
Наби йара мьн, нәе сө.
Ах! wa набә, wах! wa набә,
Wах! мьн дайә дьл у набә.

Наве йара мьн Синәмә,
Һур дьмәшә әш һәр дәмә,
Чәвә рәшын, щот канинә,
Аве же дьхөм кәло-бинә.

Ах! wa набэ, wах! wa набэ,
Wах! мьн дайэ дьл у навэ.

Демед йаре соргөлинэ,
К'эwсэр жь эвина мьнэ.
Һэта нһа, һэта иро
Әз wa мамэ тэмам гиро.
Ах! wa набэ, wах! wa набэ,
Ах! мьн дайэ дьл у навэ.

Синэмера мьн нэ готйэ,
Wэки бо тэ мьн дьл сотйэ,
Wэки Щэлил тэ нэдэ мьн,
Әзе хуне гьр бьрежьм.
Ах! wa набэ, wах! wa набэ,
Ах! мьн дайэ дьл у навэ.

Мьн тө дити, бэдэше,
Тир ль мьн дайэ тэ бэдэше.
Һэмин эзи кэсибьм,
Ле эзе дине эвинебьм.
Ах! wa набэ, wах! wa набэ,
Ах! мьн дайэ дьл у навэ».

Синэме дэнге Хэлил бһист,
Дьле we авит, дьле we лист.

Гозе ша бу, гот,—Синэме,
Дэнге блура Хэлил хwэш те.

Синэм кэня, мөфтэлэ бу,
Әшқа дьла ашкэрэ бу.

Го,—Дәлалә мьн Хәлило,
Бо нәфса мьн тө дәлило.

Qизәке го,— Дә шабә, шабә,
Сине, мөкөрти тәра әзабә.

Qиза дьн жи готә Гозе:
— Нәла бьнһер мьн ве роже.

Хәлил хортәки нәлалә,
Нәма һөба мьн ль балә.

Әз жи шийа ньз дькьм,
Qә жи бь хорте дьн накьм.

Qиз кәнийан: һа, һа, һа!
Дәст пе кьрьн лақрдийа.

Сине жи дьхвәст бькәнийа,
Ле көмрәшије лист чәвада.

Qиз ле топ бун, диса кәнийан,
Ньше ван чу жь лақрдйа.

Гозе бәр дьле Синедә һат,
— Хушке, фькра нәкә тө қәт.

Qиз хвәра нәнәка дькьн,
Ве сәр Хәлил тә бәнгикьн.

Диса бу тиқина қиза,
Qизед дәлал, ван бәлқиза.

Вана готън:—Сина дэлал,
Хэлил һэма ль тэ кэлал.

Паше эван бэла бун,
Һеди бэрбь сури чун.

Гозе элами Сине дькэ,
Вэки Хэлил же нъз дькэ.

— Тө жь кё зани?—Сине го,
Эз нъзанъм нэта иро.

Хвэ хам навеж Синэме,
Һёба Хэлил ль щэме.

Сэре хвэ бэржер кър Сине,
Гозе го,—Шэрм нэкэ дине.

Хэлил дурва қизьк, дитьн,
Ми жи пэй ви бун шритън.

Хэлил пезва һатън харе,
Ви Сине дит, we кёбаре.

Һат, незики қиза бу,
Қиз жи пера гөлэш бун.

Приска эвине дьле вида,
Бь нъзкърън блур леда.

Хэлил лехьст қэйде нерийа,
Мтнэйр мабун қиз ль вьра.

Гөл у гиһа һеди гал дан,
Чйа у банийа сәри һьлдан.]

Пера дьстран тәйрәда,
Авед канийа у чәма.

Дәнге блуре, калина пез,
Һәвра дьһатьн мина сез.

Нав көлилкед гөлавда,
Бина тәмьз-зәлалда

Qиза жи пера клам готьн,
Дьле Хәлил ван кур сотьн.

«Һа набә, набә, набә,
Хәлил, хорто, һа набә.
Дәнге блура тәе бәлабә,
Дә мразе хвә шабә.

Кәчька бәдәш чәврәшә,
Сурәт сорьн, гөләшә,
Һа набә, набә, набә,
Хәлил, хорто, һа набә.

Зукә, Сине бьхвәзә,
Дә зука, бьлэзинә.
Һа набә, набә, набә,
Хәлил, хорто, һа набә.

Красе дәрда тә хвә кьрйә,
Бәве тә һәйә, хө нә мьрйә?

Һа набә, набә, набә.
Хәлил, хорто, һа набә.

Тө хзани, қәлән т'өнә,
Сине һьлдә, бьрәвинә.
Һа набә, набә, набә.
Хәлил, хорто, һа набә.

Бу тигина қиза: һа, һа, һа!
Дә бьра бежә Хәлиле бра».
Хәлил кламәк гот:

«Дьлкәгимә, эз Хәлильм,
Бо йара хвә эз дәлильм.
Ч'йа у банийа дьгәр'ьм,
Бо әвинийа мқәр'ьм.

Р'оже эз пез дьчериным,
Шәве хәвне эз дьбиниым,
Хәвне шир'ьн, дәрһәқ йаре,
Нав мгаре, щие старе.

Стәйрка сбе к'ө дәрте,
Диса йар бира мьн те.
Блуре дьх'ьм, дьлилин'ьм,
Чешите йаре эз бир тин'ьм.

Ва дьнәльм, дькәшгәр'ьм,
Әш дьминә эз бьмьр'ьм.
Дьле йаре чь дьбе!
Әз қ'өрбана р'өһе шә».

Бу тигина қиза: һа, һа, һа,
Тъм днебә дәнге тө ва.

Гозэл дьбе, — хвэшби, әзиз.
Тө сәрбәстби, дәнге тәйи зиз.

Гоze паше чәв кьр қиза,
Қизед бәдәw, ван бәлқиза.

Әw қизава бәржер чун,
Дь гелида зу қьл бун.

Хәлил дәсте Сине гьрт,
У жь шәрма хвә рагьрт.

Вана чәве һьв нһерин,
Бәгәм кьрьн һәвдө йәқин.

Агьре әвине дьле ванда,
Нькарьбун хәбәрдана.

Ньшкева Хәлил кельми,
Хвәст йа дьл диаркә әви.

— Ле Синәме, Синәме,
Дьл у рөһе мьн щәме.

Бәсә әм ва дәве хвәда
Бьмьқиньн һөба дьла.

Әм һөбе диаркьн, шәрә,
Бо мә ньзкьрьн нә қарә.

Синэме жела Хэлил нһери,
Жь эвине щанва кзьри.

Паше кэнийа, мөфтэлэ кьр,
Ве йа дьла ашкөрэ кьр.

— Хэлиле мьно, Хэлило,
Әз йа тэмә, дәлило.

Хэлил Синэм нәмез кьр,
Бь назани әв пач кьр.

Вана һөвдө тер рамусан,
Ванра ша бун әрд у әзман.

Бь һөба Мәме, Зина рәван
Қәвин һөвдө һьзкьрын ван.

Сине паше го,—Хэлил щан,
Мьн дьхвәзә Әбузете хужан.

— Дә тышт набә Синэме,
Һөба дьле мьн щәме.

Растә, әви дәвләтийә,
Ле бәйтуне сәмәйә.

Роке әзе ви рәһәткьм,
Бәрбь қәбре вәрекьм.

Сәри тәйи, дөлала мьн.
Тө дьлкәтийа мьнә амьн.

— Ле вәки бен хазгини,
Әзе чь бькьм иди?

БӘКЪР

Тбилисиа мьн шәwқвәдайә,
Гьмина авто-трамвайә,

Трамва дьчә Фйуниклор,
Мәри дькәвьне дор бь дор.

Ава К'оре зу дьбәзә,
Әw дькшә, хар у ләзә.

Пайизә, эварә хwәшә,
Тбилиси пева гөләшә.

Тө дьбей стәйр дькәньн,
У бь һәвра хәбәр дьдьн.

Һиве ль әзмин шәwқвәдайә,
Баге Алек пева шайә.

Әw бо мәрвь буйә мәзкән,
Щие сәйране у щие кән.

Һьнәк дьчьн киное навда,
Зарө дьлизьн нав қумеда.

Эз дьһерьм ль ван зара,
Тэ бир тиньм, Бэкьре бра-

Бае Тбилисиейи һеньк
Мьһра дьбен һндьк-һндьк-

Дәрдед бәре, кө тэ дитьн,
Р'оһе мьһра бунэ шритьн.

Р'оһе мьһ иро кәвгьри,
Бир тиньһ рожед бөһөри.

Һһа дәвәта тәйә,
Ль вьр гьмина дәфейә.

Тжи бунэ дәр у щинар,
Дһа т'өнэ щи у стар.

Әв дьлизьн, әв кеф дькьн,
К'лама пәйһәв әв рез дькьн-

Һәр щи кефә, һәр щи клам,
Дуе мштька дькьн һәшам.

Һһа эз дьчьм щики дьһ,
Дәрһәқ рйа тэ бьһвисьм,

Вәки иро мьһ бу диар,
Дьл-вһава тинә хар.

* * *

Ль растейэ Қөрөдэрэ,
Гөндәки көрдайи бьчук.
Дор канинэ сәрбьсэрэ,
Ль фезе жи һэйэ гедук.

Бина көлилк у картина
Нава хвэда гөнд һьлдайэ,
Зарө дьлизьн, жь шабуна
Ньзаньн һесабун чьйэ.

Ви гөндида дө мал һэбун,
Йэк мала Әли-Әли ага,
Йа дьн жи мала Щмо бу,
Маләкә хзан жь хзана.

Щмо хөламе Әли бу,
Мәрики сәр хвэйи хэбатчи бу.
Әш у жьна хвә Кәшева,
Көре хвә Бәкьр, қизе хвэва.

Мала Әлида дьхэбьтин,
Дьчәрчьрин һьм шэв, һьм ро.
Әшан дьхэбьтин кәлобин:
Кәше, Бәкьр, Зине, Щмо.

Щмойи зрав бу у бәжнбльд,
Әнийэ фрэ бу, пори зэрин.
Бьн бөрөе вийэ қальм
Чэве қәнщие дьбрьқин.

Фэрза звьстане Щмо
Пэз, дэвар хвэй дькър малда,
Бһара, һавина жи һэрро
Хэбата аге дькър дэрва.

Хэбата аге дькър дэрва:
Щот у котан, олам-бегар,
Р'адькър хвэлийа Әли ага,
Wэр бу хэбата Кэва бечар.

Әw жи бал Әли дьхэбьти.
Шөхөле Бэсе дькър әве,
Р'уе рое жи нэ дьди,
Аликара we бу Зине:

Qиза Щмо, чука әсмэр,
Ч'эвбөрбэлэка рунэрм.
Әw назька демә қэмэр
Бэсе дьда хэбате бешэрм.

Көр жи али баве дькър,
Һорика аге дажот Бэкър.
Көрәки жарьк, мина баве
Дьхэбьти роже шэве.

Дһа wәде wi нэ дьма,
Бо зарара wi бьлиста.
Жь хэбате дьһат дэрэнг,
Ль wi нэ дьма ру у рэнг.

Бэкър жь хэбате вэдьгәрйа,
Һэвалед wi жи һэр эвара

Дьчун пешие, хэбэр дьдан
Бь хэрибдости шиара.

Щмо мина кэле тьме
Сэгни бу пышта мале.
Әw ль дэрва дэстурдайи бу,
Малда сэршер у малхөе бу.

Хөидан дьрет тьме Щмо,
Зарө, жьна хwэра дьгот,
— Wайә днйа лавно, жьньк,
Дьл у внав пера дьсот.

Щинарәки Щмо һәбу,
Тьме пера шепр дькьр.
Нета ван дэрзикера дьчу,
Әw жи хзан бу: кальке Шәкьр.

Шәкьр мале, мәрие дьнра
Тьме, пәйһәв тәми дькьр,
Wәки қәншиө бькьн мәрьвара,
Заньбьн чьйә қимәт-қәдър.

Пәй хәбате, ван чәтниара,
Щмо мәрие мала хwә ва
Нә думандьн жийина баш,
Дәрбаз кьрьн рожед рәш.

Wанра кем бу ар у арван,
Өса жи кем бун хwәли-нәйван,
Wәхта дькьрьн әйд-әрәфат,
Шәрм пьр дьбу бо ван дөқат.

Келәка ван жи Әли дыма.
Руспи-агае Қорөдәрә.
Wiра һәбун кочк-сәра,
Жера Щмо хзмәткарә.

Р'ожәкә хвәшә, рожа бһаре,
Р'ое пәнщан авитйә харе.
Ль жер:бнатара чйа у банийа,
Ль дәште: нава кәвьр-кьра.

Һөлм у гөлм жь әрде дькшә,
Ле ль бәршара, ль синге чйа
Бәләки һәнә, әрди рәшә,
У тәразьнын ль һәр щийа.

Щмо радькә хвәлийа Әли бәге,
Бәкьр һорика котане дажо,
Әw, һәвалава дькә «һөравел»,
Мач жи дестда һой дькә Щмо.

Р'озгар хвәшә, дһа нивройә,
Авед бәләкийа дькьн хөлә-хөл,
Щмо дьлубанд, хвәра дьгойә,—
Әм хернәдиһә, һәй дажот бедьл.

Щмо дажот, һәй ль га дьда,
Жь хвәра дьгот, хәбәр дьда.
Заньбу радькә әрде нәйар:
Бь дьләки көл, дьле хәдар.

— Әм дьхәбьтн рож у шәв
У нивһәқ әм дьстиньн.

Мина қуланьн әмә хәтәв,
Дәвләти мәрә рәһстиньн.

Шмо сәри бльнд кьр ищар,
Гориквана мезә дькьр.
Го,— Дә қочахбьн мина нәршар,
Мача котане дани-дъбьр.

Бәкьр баве нһери у кәһйа,
— Чь хәбәр дьди тә, баво,
Мә дьнһери, һьм жи ль га?
— Бажон, дә бажон,—**Шмо** го.

Әм хзаньн, дьжин бечар,
Нә мә хвәйийә, нә комәкдар.
Әм кә нәгакийа мәрйя дьбен,
Әш хайинти мә дьнһерьн.

Лавәки дйса
Шмора ва гот:
— **Ане Шмо** һәлә
Бежә, нһа
Чь дьбежи тә
Дь бәр хвәда?
Бежә, **ано**, апо.
Нһери **Шмо**,
Лавкра **ва** го:
— Гун рьнд **заньн**,
Әмә хзаньн,
Дьхәбьтън **ва**,
Дәвләти **шаньн**.

Дьстиньн, диса
Тера мэ накэ.
Хвэйе мэ нэ шайэ,
Нэ жи гадшайэ,
К'эда мэ дьхөн,
Бь мэра нахён.
— Р'астэ, апо,—
Көрэки зу го.
Әwana кучькьн.
Те кера бежи,
Йане чь бежи?
Ах! лавкно, ло
Р'ожэке бе гэло
Жь мөфтэхөра эм
Аза бьн гэло?
У бь бэхте
Хвэ эм шабьн.

Хөлина ава чэм, канийа бу,
Котан жи һеди пешда дьчу.
Кэр бун лавкан, һьм жи Щмо,
*Һэравейа,, һорикажо.

Лэзэки шунда
Сйарэк һат веда.
Әw сйар Ә'ли бу,
Һэспе боз сйар бу.
Әwi дьлэзанд,
Хвэ бь Щмора гиһанд,
Сэлам wi да Щмо,
Паше дае авөрө.

Әми, чьмки
Әрде раьри
Бь чәва ди.
Щарна Щмо жи
Орта хәтада
Һәма гәләк ши
Хам бәрдьда,
Нәраьри.
Әли ва һерс бу,
У хвә дьгу.
— Чьма тә Щмо,—
Әми бь һерс го,
Әрде ва раьки?
У бь нәгаки
Тә орта хәта
Хам дьһели ва?

Лавьк зур бубун, дьһерин,
Вәки Әли бь кәлобин,
Һерс у кован пьрс дьда Щмо.
Глиед нәре вира дьго.

Паше Әли дһа һерс бу,
Қамчи һьлда, бәрбь ви чу.
Ви Щмо да бәр қамчийа,
Щмо жь әрде кәвьр һьлда.

Ле аге нәхьст, авит дһса,
Әв дь хвәда дькәвгрия,
Ту дькьр вәдә у зәмин,
Рәжд рәшә әми дьдин.

Ль we Бэдър кърэ қирин,
Һеср жь чэва дьһатын хар,
Һэвалед wi жи пера грин,
Хwэ рагьртын эван ищар.

Бэдър кэвър жь эрде һьлда,
Һэвалед wi жи бса пера.
Ван Әли дан бэр кэвэра,
Ледьхьстын мина мера.

Әли зу сйар бу у рэвйа,
Әw зу рэд бу жь ван дэра.
Лавьк дора Щмо топ бун,
Әли дьһерин, wэки дьчу.

Көре Әли, Хдыре нэс,
Бһистьбу шэре Әли Щмо,
— Бь Кера туж, йан жи дэсе
Ван шэржекьм, — эwi дьго.

* * *

Диса бһар бу,
Бһара дэрэнг.
Р'ожэ гэрм бу,
Көред қашэнг
Ль бедэра
Әлине Кэсо
Мина щара
Бьр дьлистын,
У пе лынга

Жэвэр дьхьстьн.
Кевэр дьбираст,
Ши дьгöнаст.
Йэки дьне
Сэр кэвэре орте
Дьсэкьни
У шаби
Дькэр ле.
Ль we Бэкэр,
Öса жи Хдэр
Бэр дьлистьн.
Бь дьле нэ бар
Чь дьбһистьн,
Дькэрьн қар.
Бэр вана
Дьшебандьн, ле
Дадқөрчандьн.
Чьқа дьчу,
Бэр ван гэрм бу,
Бо алткэрьне
Ван хwэ дьпун.
Һэма we гаве,
Һэма we дэме,
Хдэр жи ле
Дьщэданд,
Бо һьлдэ нэйфе.
Хдэр кэр чэме,
Сэр кэвэре орте,
Кэвэр сэре Бэкэрда,
У жь we рэвйа.
Һьше Бэкэр чу,

Щида чло бу.
Бу қирина лашька,
Һәвар ғиштә
Мәзын у чука.
Кәва де
Ғиште,
Көре хвә ль we
Кәмез кьр,
Сурәте хвә да,
Дькьр қирин,
Дькьр варин,
Р'өн теда нәма.
Қирина Кәве
Газийа гөндийа
Әрд у әзман
Һьлдьдан.

Бәкьр сәр ньше хвәда һат,
Сәре шкәсти бубу бәрбат,
Һәвала һьлдан бьрын мале,
Кәве һеср данин харе.

Щмо хвәда дькәвґрийа,
Дьгот вайә, вайә ле днйа.
Әвә зәмане әмә теда,
Зәмане хәзәб: ага у падша.

Өндабын законед вана,
Зөлм, гранийа әмә теда
Бьра өнда бьн мөфтәхөран,
Бе бьрине кока вана.

* * *

Натын рөжед храб диса,
Орди рабун пешйа нэв,
Сала нэзар нэсэд нозда,
Дашнака, рөме рөже, шэв

Шэр дькьрын пешйа нэв.
Дна көштын, дна хун,
Ишар мьрын, ишар эзав,
Жь брчийа мэри ньшк дьбун.

Өрд жи бь хуне сор бубу,
Мэри жь Рөме дьрэвйан.
Әван бэрбь Ереване дьчун,
Нэр ши талан, нэр ши тужан.

Щмо жи бь ванра дьрэвйа,
Әв бь нэфаред мала хвэва.
Нэбун-нэйван ван ньштьбун,
Бэрбь ава рэш әв дьчун.

Эвар бу, нив дэрнэкэтьбу.
Нэр ава рэш, рэшк-тари,
Рәх чэм мһашьр һеври бун,
Сөр-сәрма бу, бесьтари.

Бу фирчина сильна,
Сйар дэркэтын ньшкева.
Гөллә давитын мһашьра,
Бра нэ дьбу хвэйе бра.

Мнашьра һәбун һыштын,
Дора чем бун лемьштын.
Қирина зара бу, шин-гри,
Ль гышка хәзәб сәври.

Дьготын Р'ома рәшә һат,
We мә гышка бькә бәрбат.
Мәзын у чук кәтын аве,
Кәрбе дабу дьл у наве.

Һьнәк чемда рода чун,
Һьнәк жь ван хлаз бун.
Һәр ши гри, һеһьрзә бу,
Диса қирчина гөлла бу.

Барина пез, орина дөһер,
Дәнге мәрийа, ирина һәспа:
Тәһнәв бубун сәүтед бөһер,
Дьшәһьти дьле мәрийа.

Ав жи дьго һатйә хәзәбе,
Дьхвәст һесир бьхәнқанда,
Гөне we нә дьһат we шәве
Ль мәрьва, һәйвана у рәһра.

Ниве гьре зар у тфал
Ава рәшда дьхәнһьқин.
Мәрийа дьһыштын мал у нал,
Ниви жь вана анцах рәвин.

Ль дор-бәр бу гази, паше
Готын,—Нә Ромә, әв дашнакьн,

Авительнэ сэр мө, эв талане
Хвэ дьбьн, вана хвэ бэш кьрн.

Рэвин гондед башқэ, несир,
Заред Щмо чун Апаране.
Ль we нөдитьн жийин-твдир,
Бэре хвэ дан Гөрщстане.

* * *

Бэре хвэ дан бажаре эшқе,
Бо ван эв йөк нэбу хэда.
Эв Тбилиси бу, бажаре де,
Көрд жи зуда дьман ль we.

Дна салед советиенө,
Тбилиси тер-тжийө.
Ведэре һэнэ завод-фабрик,
Шөвқа лэмпэ-электрик.

Гэлэк млөт теда джин,
Гөрщ, эрмэни, тьрк, асори,
Татар у көрд, йаһуди,
Бажаре мө өсанэ—Тбилиси.

Щмо, Көве, Бжьр у Зине,
Ль соқақа Гончарние,
Бал Әльке хвэйи Әтар
Хвэра дитьн ши у стар.

Эваре һэвра қсэ кьрн,
Дөрд-көле хвэ һэвра готьн.

Оса готын сәре һәм бәрһн,
Дьл-һнаве хуә дьсотһн.

— Әм малва нәхуәдинә, Әло,
Әме ча әбуркһн?—Щмо го.
— Уәхта советиейә, Щмо щан,
Тощара нәкә тә дәрдан.

Мәри брчи һабһн тә щара,
Малева һун қә нәкһн фкара.
— Һун жи бьхәбтһн, — һәмсе го,
Чауа әм, мере мьн Әло.

Әло, һәмсе, кәр у қизан,
Дьлмьни дан бәр дьле ван.
Һәмсе бо ван тәхтә дани,
Хәрәк ани, бәр ван дани.

Әло, Щмо, сбәтьре зу
Бәрбь тфақа «тоскалей» чун.
Щмо кәт щерга хәбатчийа,
Сбәтьре уе бьхәбтһа.

Щмо дьхәбти бь һәвалара,
Һале ван хуәш бу чәнд мәһа шунда.
Бәкьр у Зине жи бь һәмра
Дьчун мәктәбе, мәктәба кәрда.

Рьндә бь змане мә иро,
Әм дьхунһн,—Бәкьр дьго.
Чьқас хуәш бу хәбәрәд апо,
Кә дәрсханеда әһи дьго:

— Заред к'орда, дэ б'хуньн,
Де, бавед wэ нэхwэнди бун.
Hөкөмате да wэ хwэндьн,
P'азидуна хwэ һун бежьн.

T'ощар хwэндьн нэ гөнэйэ,
E нэхwэнди пашдамайэ.
K'өрд жи зеньн, аqьлбэндьн,
We б'хуньн, пешда һэрьн.

Бэк'р дьгот;
— Mэ д'хwэнд ктеба «Шэмс»,
У хэбэред вейэ хwэш.
Бэре дэрсдар мэра д'хwэнд,
Паше мэ жи д'wэкланд.

Бэк'р q'рд бу мэктэбе дэркэт,
Wi ль тэрзитие хwэ зу гьрт.
Бажарда бу тэрзики эйан,
Хортэки лап баш, тбилисван.

Бэк'р, Kэwe зарава паше
Отax стэндьн жь һөкөмате.
Азайи, хэбат, хwэшбэхти
Mала Щмо ль Tбилисие ди.

Шьк'р дьготын ве гавера,
Hэлэт эйни жь зэвтчийара.
Бьжи дэwлэта советие,
Эм амьндаре webьн тьме.

ЗЭМБИЛФРОШ

(Жь зарготьна щьмаэте)

I

Зэмбилфрош хwэ дьсот,
Зэмбил чедькър, хwэра дьфрот,
Әw бажарда малва дьма,
Бь жьна хwэ, дө кӧрава.

Зэмбилфрош бь we снэте
Мал у кӧлфэт wi хwэй дькър,
Соqаqера әw шарәке
Дәрбаз дьбу, зэмбил дьбър.

Жьна мир жи—Бәни хатун,
Зэмбилфрош дурва ди,
Дәwләти бу Бәни хатун,
Бәр дәста жи чьл щари.

Чьл нәб жьнед локә кӧрда,
Һивийа әмрдайина we бун.
Ке дькарьбу бәр хәбәрда,
Бьгота: «набә, на хер, хатун».

Бэние бь герс кьр сэр шарийа:
— Зэмбилфрош биньн вьра.
Щари зу-зу чунэ дэрва,
Әван чунэ пешйа шийа.

Йэке гот:

— Зэмбилфрош, лавке дэлал,
Тэ снэта сэлькед дө ал,
Һьнэк вөсне Усьф ль бал.
Зэмбилфрош сэлька тини,

Содаq-содаq дьгэрини,
Нан у авэк пе дьстини,
К'олфэт жи пе дьдэбрини,
Әвэ тэра рөһ-рәнмани.

Әве шарие хвэ бэр хвэш кьр,
Бэр Зэмбилфрош бэшэвэкьр,
Ле йа мэзын хвэ рабэр кьр,

Әве го:

— Зэмбилфрош лавке диндар,
Тө кэрэмкэ эм һэрын мал,
Мир тэ дьхвэзэ мэхсус диндар.

— Һун шаринге мьнэ дэлал,
Мьн бһистйэ мири нэ ль мал.
Сэлька кера бькьм базар?

— Зэмбилфрош лавке фэқир,
Тэ снэта сэлькед һежир,
Ве готьне нэка жь бир,

Тө кэрэмкә, вэрә щәм мир,
Хәм-хыйала бькә жь бир,
Бһе тө бьхвәзи, накә тәхсир.

We сәльке тә қәбулкә,
Бһаки зәф әһе лекә,
Һәма зу жи тә вәрекә.

II

Әһан щарийа әһ лао дани,
Дәри дадан дәргәвани,
Лао ль бәр бу, леп һызани.

Зәмбилфрош һат бу жь дәрда,
Сәламәк һи хатуне вәда,
Тә дьго хатуне пәр вәда,
Го,—тә сәр сери һәрдө чәва.

Зәмбилфрош го:
— Һәй хатуна мьнә дәләл,
Мьн бһистйә мири нә ль мал,

Сәлька кәра бькьм базар?
Зарә мьн дькьн зарә-зар,
Бәсә дьл мьн бьки хәдар.

— Көрә бәс бькә ве готьне,
Нати бо сәлька фротьне,
Нати вьра бо кефа дне.

— Гэй хатуна мьнэ бэдәүе,
Әм хәбәрдын жь щмаәте,
Әсле мьнра бе қәйдә те.

-- Зәмбилфрош, лавке фәқир,
Кәрәмкә сәр дошәка мир,
Бькшинә қәльна вәзир.

Лавьк вәрә мсләте,
Ви шөхөлида кара тә те,
Әсле тәра гөнә нә те.

Зәмбилфрош хвәра дьго:
— Снәткарьм, чи мьн әв ро,
Изна мьн төнә хатунера
Бькәвьм төра хер у шәра.

Мири храбә һьм зальмә,
Әв көмрәшә, һьм дәмә,
Дәме вәки бьбһе әв,
Ве гьшка жи бькә тәв һәв.

Ве ван щарийа бьпәртинә,
Мьн жи пева бышәүтинә,
Бьбьм сәбәбе гьшка чьма,
Ван бькьм пара шур у рьма?

Зәмбилфрош хвәра кьр твдир,
Го:—Хатуна гәрдән һәрир,
Наем әз сәр дошәка мир
У накшиньм қәльна вәзир.

— Зэмбилфрош, лавке авас,
Тō гэрэк хвә бьки қәйас,
Бо ве йәке хвә нәдә паш.

Лавьк вәрә мсләте,
Ви шōхōлида кара тә те,
Әсле тәра әw леп нә те.

— Хатуна мьнә гәрдән тәмам,
Тō шәрбәта кас у дō шам,
Тō сәрдаге ль мьн нәрам.

Хатун кәнйа, хвә мфтәлә кьр,
Сөр ль шарийа ашкәрә кьр:
Кōсне шабуне шарийа вәкьр.

— Тәмәзийа бьдьн бәр кофйа,
Бькьн говәнд ль ван щийа,
Гәдә һатйә һәдайәте.

Зэмбилфрош авәк дьхвәстә,
Чьл щари бәрда дадвәстә,
Ле хатуне ав да дәстә.
Гәдә жь дәст гьртйә авә,
Кәрбе дайә дьл у навә.

Зэмбилфрош қәсреда гьрти бу,
Гәләки сглмиш бу, һерс бу,
Гот:—

— Жь мале, һәта мәзәле,
Һәр рек дьчә бьрще кәле.

Зэмбилфрош һэрваз һнери,
Әw гэләки дьфькри,
Бәржер һнери, дькәwгри,
Дьфькри у дьфькри:

Го:

— Әв дһйа йа дәwләмәнданә,
Һьм кәдхөрһн, һьм зорбәнә,
Кокмиш бьбьн дһйаеда,
Әм хлазбьн, азай һәбә.

Wәхт те у дьчә,—әwи го,—
Ве дәрера чәм дькшә,
Пәншәрера хwә бавем иро,
Бьра бьмьрьм бе дәнг-һьсә.

Зэмбилфрош хwә рагьрт,
Хоф жь дьле хwә дәрхьст,
We дәме wи нәмәрди кьр,
Хwә авит чем wи сәр дәст.

Бь кьнше шьл рабу, чу
Бәрбь мале әw қьл бу.
Әwи рази, бь дьле ша,
Хwә кәсаб кьр бәние аза.

Зэмбилфрош дьчу малә,
Әле пера гәнщ у қалә,
Го:

— Кане рьсқе ван тфалә?
Жь брчийа бунә бәдвалә.

— Жынык, мьн хатунэк ди ль жор,
Сэлыкед мьн we стэндьн бь зор.

— Тө дьлкэтии, Зэмбилфрош,
Дьл кнава дэ тө бышош,
Заред тэ жи малда брчи,
Кале ванда эзе бьгрим.

Зэмбилфрош Әлера го:
— Готьна тэ кнаве мьн ани хар,
Тэндуре дадэ мина һәрщар,
Хwәде йэкэ, дэргәһ кэзар.

Дизэке бьдэ сэр тэндуре,
Һөндөр тжи кэвьркэ,
Сэр кэвьра тжи авкэ,
Заре бежьн-йан харьнэ.

Әле хwәда дькәwгри
Һеср жь чәва һур-һур барин,
Ча бькьра, we ньзан бу,
Зара брчийа зарә-зар бун.

III

Ниве шәве һәбу иди,
Пәй Зэмбилфрош һат Бәни,
Дәме әw һатьбу бона йар,
Нә дьго we һәбә ә'ти-қар.

Һәма we шәве, ниве шәве
Мала Зэмбилфрошда,

Wэхта раза бун зарё у Әле,
Бәни бь йар ша дьбу.

Паше Бәни мал дәркәт,
Ишар дьле weйи рәвәт,
Әw йәк нәйфа we сала бу,
Wәки рөвда пәрвәда бу.

Хенжь ньзкрьна йаре хwә,
Кәйф жь мере хwә һьльдыа,
Ча тәщаре нә пак, бе 'ар,
Бе намуси бь гәләк қар.

IV

Сбәтьре мир вәгәрйа,
Әw чубу бажарәки дур,
Чубу кара хwә дьгәрйа,
Дьфрост әшйа, һур у мур.

Тәщар руньшти бу багда,
Дьфькри чава дил,
Зәмбилфрош жи соқақера
Гази дькьр:--зәмбил, зәмбил.

Wi чахи шарие бь һерс го,
— Агае мьни дәлали тәщар,
Бәние тәра әфранд қар,
Зәмбилфрош дәwса тә нәбанд.

Ага һар бу, дьлхәдар бу,
Дьле wi авит, рәнг ле чу,

Әши зу кър сәр хөлама,
— Зәмбилфрош биньн вьра.

Мир незики Зембилфрош бу,
Жь рәне ви бьри гошт,
Ле қирина Бәние бу,
Жь һерса we хwә дьсот.

Бәние кер дәсте т'ощар дәрхьст,
Әwe қәшин хwә рагьрт,
Незикайи агера кър,
Керәк зьке ира кър.

Хөлама һьшт у рәвин,
Дһа пышт хwә нә нһерин,
Бәние т'ощар гәртанд,
Теле әмре ви қәтанд.

Әшан чунә мала мир,
Хwәра кьрһн рәw-твдир,
Бь Әле, заред хwәва
Әшан чунә щики өса,
Щие ле т'өнә мир у ага.

1959

СЭРЭЦЭМ
ШЬЕРАН

	Р'у
Ленине мэьнра	5
Еревана Советиeда	7
Ль Сочие	9
Ленинградера	12
Бһар	15
Сэйрана хушкра	17

ПОЭМАН

Иско у Симе	21
Бэдър	112
Бэкър	123
Зэмбилфрош	140

Өмнө Өвдал
Шьеран у поэман

Р'едактор МИРОЕ ЭСЭД
Шкълк'еш АН, ГАСПАРЙАН
Р'едакторе бэдэwэтие—Р. БЕДРОСЙАН
Р'едакторе техникье—В. ГАЛСТЙАН
Коректора контрол Э. БЭЖОЙЕВА

ВФ 05519

Т'эмбэ 184

Тираж 500

Бона нэшре хатйэ спартыне 4/1 с. 1963.

Бона нэшьркьрыне хатйэ долкьрыне 8/IV с. 1963

К'агэз $84 \times 108^{1/32}$. Бэлгнэшьре мэнгэне 9,5

Бэлгнэшьре нэширэте 5,3 шыклек

Қимэт 43 капек.

Нэшьрхана 1-е йа идара Ғайполиграфһрате
Ереван, Соғақа Алавердйан № 65.

Quiver 43 notes